БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 156 (3128). Чоршанба, 11 август 1965 йил. Баҳоси 2 тийин.

Бўкадаги К. Маркс номли колхоз пахтакорлари кейинги уч йил ичида «оқ олтин» ҳосилдорлигини қарийб икки баравар оширишга муваффақ бўлдилар. Бу хўжаликда деҳқончилик маданиятини юксалтириш, экин майдонларининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш борасида бирмунча мақтовга сазовор ишлар қилинаяпти. Пахтакорлар бу йил ҳар қачонгидан ҳам мўл ҳосил етиштиришмоқда. Гектар бошига камида 28 центнердан хирмон кўтаришни кўзлаб туришибди. Колхозда деҳқончилик илмини миридан сиргача биладиган миришкорлар кўп, Абдулла ота Агипов ана шундай кишиларнинг биридир. Мана, 30—35 йилдирки, Абдулла ота сувчилик касбида фидокорона меҳнат қилаяпти. Суратда: колхоз раиси Т. Махтумов (ўнгда) ва сувчи А. Агипов ўртоқлар ғўза тупларида тўпланган ҳосилни чамаламоқдалар.

А. АБАЛЯН фотоси.

ЛЕНИНИЗМ—ПАРТИЯ БИЛАН ХАЛҚНИНГ ҒОЯВИЙ ҚУРОЛИ

Олға ташлаган ҳар бир қадамимиз билан партиянинг идеология иши коммунистик қурилишнинг жонли жараёнида тобора кўпроқ даражада кучли омил бўлиб бормоқда. Идеология иши совет жамиятининг барча меҳнаткашларида илмий дунёқарашни шакллантиришга қаратилган. Марксизм-ленинизм—ана шундай дунёқарашнинг негизини ташкил этади.

«Партия, — дейилади КПСС Программасида, — бутун аҳолини илмий коммунизм руҳида тарбиялаш вазифасини қўяди, меҳнаткашлар жаҳон тараққиётининг жараёни ва перспективаларини чуқур тушунишларига, мамлакат ичидаги ва халқаро майдондаги воқеаларни тўғри тушуна билишларига, ҳаётни онгли суратда коммунистик тарзда қуришларига ҳаракат қилади».

Бу вазифани ҳал этиш учун бизда кўп ишлар қилинди ва қилинмоқда. Партия совет кишиларини ғоявий чиниқтириш ва сиёсий маърифатли қилиш тўғрисида, коммунистлар ва партиясизларнинг тобора кенг оммаси маркса-ленинча таълимотни эгаллаб олишлари, ана шу буюк таълимотнинг илк манбалари — К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин асарларига, КПСС ва халқаро коммунистик ҳаракатнинг программа ҳужжатларига мурожаат этадиган бўлишлари ҳақида доимо ғамхўрлик қилиб келмоқда. Марксизм-ленинизм асосчиларининг асарлари — миллионларнинг столи устида турадиган китоблардир.

Мана шу сабабдан, КПСС Марказий Комитетининг қарорига биноан, В. И. Ленин Асарларининг 55 томли тўла тўплами нашр этила бошлаганлиги мамлакатимиз меҳнаткашларида шу қадар зўр қизиқиш туғдирди. Яқинда эллик бешинчи, якунловчи том босилиб чиқди. В. И. Ленин Асарларининг ана шу, бешинчи нашри тугаллланганлиги партиямиз, халқимиз, бутун жаҳон коммунистик ҳаракати ҳаётида, халқаро майдондаги идеология курашида катта воқеа ҳисобланади.

В. И. Ленин Асарларининг тўла тўплами революцион фаннинг ғоят бой хазинасидир. Бу тўплам тўққиз мингга яқин асар ва ҳужжатни ўз ичига олади, шуларнинг ярмидан кўпи бундан аввалги нашрларга киритилмаган бўлиб, мингдан ортиғи биринчи марта эълон қилинди.

В. И. Ленин Асарлари тўла тўпламининг босилиб чиққанлиги — Ленин ғоявий меросини пропаганда қилиш тўғрисида, мамлакатимиз коммунистлари билан барча меҳнаткашларини ленинизм руҳида, унинг ғоявий идеялари ва принциплари руҳида тарбиялаш тўғрисида Коммунистик партия кўрсатаётган ғамхўрликнинг ёрқин ифодаларидан биридир.

Лениннинг абадий барҳаёт таълимоти бизга маънавий куч-қувват бахш этувчи, ижтимоий тараққиёт қонунлари тўғрисида, коммунистик қурилиш йўллари ҳақида билимлар берувчи битмас-туганмас манба бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. В. И. Ленин асарларида капитализмнинг сўнгги босқичи бўлган империализмнинг моҳияти очиб берилган, социалистик революция назарияси, янги, социалистик жамиятни қуриш назарияси ишлаб чиқилган, коммунизм қуриш тўғрисида асос бўлувчи программ қоидалар баён қилиб берилган. Бу асарлар партия билан халқни ғоявий жиҳатдан қуроллантирмоқда, турмуш илгари сураётган янги проблемаларни тўғри тушуниш ва ҳал қилиш йўлини кўрсатиб бермоқда.

Ленинизмнинг кучи шундаки, у узлуксиз суратда ривожланаётган жанговар, ижодий таълимот бўлиб, партиямизнинг, барча қардош коммунистик ва ишчи партияларининг кураш тажрибаси билан бойиб боради. В. И. Ленин баландпарвоз «сўл» гапларни ниқоб қилиб олган ақидапарастлик ва догматизмга кескин қарши чиқиб, бизнинг назариямиз «ўлик догма эмас, қандайдир тугал, тайёр, ўзгармас таълимот эмас, балки ҳаракат қилишга жонли дастурдир...» деб уқтирган эди.

Ҳаракат қилишга жонли дастур! Коммунистлар ленинча фанни худди ана шундай деб билиб, уни конкрет тарихий шароитларга мувофиқлаштирган ҳолда уз амалий фаолиятларида қўлланиб келмоқдалар. Партиянинг ленинча бош йўлини ўзида мужассамлаштирган КПСС XX ва XXII съездларининг қарорлари, КПСС Программаси назарияга ана шундай ижодий ёндошишнинг намунаси бўлиб хизмат қила олади.

КПСС Марказий Комитетининг октябрь, ноябрь (1964 йил) ва март (1965 йил) Пленумлари ленинча таълимотга, ленинча принципларга мустаҳкам садоқатни янги куч билан исботлади. Партия марксизм-ленинизмни ҳар қандай шаклда вульгарлаштиришга муросасиз эканлигини, партия мамлакатга, халқ хўжалигини ривожлантиришга раҳбарлик қилиш соҳасидаги бутун улкан ишни қатъиян илмий асосда олиб боришга интилаётгани ва маҳкам бел боғлаганлигини ана шу пленумлар яна бир карра намойиш қилди.

Ленин партияни ўз сиёсати ва тажрибасида ҳамма вақт илм-фаннинг, объектив қонунларнинг талабларига амал қилишга, омманинг коллектив тажрибаси ва ақл-идрокига таянишга ўргатган эди. Ленинча раҳбарлик принципларига риоя қилиш — партия ва мамлакат олдида пайдо бўлаётган проблемаларни ҳал қилишга ҳамма яхши ва ёмон томонларни пухта ўйлаб кўриб, атрофлича чамалаб кўриб, ҳовлиқмасдан, ишчанлик билан ёндошиш демакдир. Бу — эришилган муваффақиятларга манманлик ва мақтанчоқлик қилмасдан, танқидий кўз билан баҳо бериш, хато ва камчиликларни дадил очиб ташлаш ва тугатиш демакдир. Экономикага раҳбарлик қилишда Ленин мамлакатимизнинг ва бошқа мамлакатларнинг амалий тажрибасини пухта анализ қилиб кўриш, техника тараққиётининг тенденцияларини ҳисобга олиш, халқ оммасининг манфаатларига жавоб берадиган ва оммага тушунарли бўлган иқтисодий сиёсатни ишлаб чиқиш керак, деб таълим берган эди.

Партиянинг сиёсати, деб уқтирган эди Ленин, «халқ оммаси босиб ўтиши лозим бўлиб турган йўлни ёритиб бериш» дан иборат. Бунинг учун назарияни бутун чоралар билан ижодий тарзда ривожлантириш, уни амалда моҳирлик билан қўлланиш талаб қилинади. Фақат шундагина ҳозирги замон шароитида перспективаларни тўғри белгилаб олиш ва уни комил ишонч билан олға бостириш мумкин. Бизнинг партиямиз мана шу ленинча қоидаларга амал қилиб, хўжалик ва сиёсий вазифаларни ҳал қилишга зўрма-зўраки, асоссиз, субъективистик муносабатда бўлишга, ўтмишда ишда кўпинча қийинчиликлар ва хатоларга сабаб бўлган волюнтаризмга қатъиян қарши чиқди.

Ленинизмни, ленинча иш принциплари ва услубини чуқур эгаллаб олиш — коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларига тўғри, илмий раҳбарлик қилишнинг энг асосий шартидир.

Ленинча таълимот билан қуролланган партия совет халқи олдида олға қараб юришнинг равшан перспективаларини очиб қўймоқда. Танлаб олинган йўлнинг тўғрилигини ҳис этиш, чуқур ғоявий эътиқодлилик ва ғалабага қатъий ишонч миллион-миллион совет кишиларига ғайрат бағишламоқда, уларни ҳар қандай қийинчиликларни бартараф этишга, мамлакат экономикаси ва маданиятини янада юксалтириш учун матонат билан кураш олиб боришга илҳомлантирмоқда.

Партия меҳнаткашларни ленинизм руҳида тарбиялаш билан уларда социалистик Ватаннинг содиқ фарзандларига, коммунизмнинг актив ва онгли курашчиларига хос бўлган энг яхши фазилатларни ривожлантирмоқда. Империалистик реакция кучлари билан демократия ва социализм кучлари ўртасидаги кураш кескинлашиб бораётган ҳозирги замон шароитида ҳар бир коммунистни, ҳар бир совет кишисини ғоявий чиниқтириш айниқса муҳимдир. Шуни эътибордан четда қолдирмаслик кераккки, реакцион кучлар социалистик жамиятга қарши идеологик диверсиялар қилишга уринмоқда, бу диверсиялар кўпинча ғоят ҳийла ва маккор формаларда олиб борилмоқда. Империалистлар анча беқарор ва сиёсатдан анча бехабар бўлган кишилар орасига, шу жумладан ёшлар орасига шубҳа оғусини сочишга интилмоқда. Идеологик ишимизнинг вазифаси шунга ўхшаш ҳийла-найрангларни қатъиян фош қилиб ташлашдан иборат. Ёт қарашлардан ўзимизни пассивлик билан мудофаа қилмаслигимиз, балки ана шундай ёт қарашларга қарши кескин ҳужум қилишимиз зарур. Нигилизмнинг ҳар қандай шаклдаги кўринишларига қарши, совет халқининг муваффақиятларини камситиш борасидаги уринишларга қарши курашиш билан бир қаторда коммунизмнинг порлоқ идеалларини бутун улуғворлиги билан очиб бериш, кишиларимизни ана шу идеаллар билан руҳлантириш, уларни ленинчи партиянинг ишига садоқат руҳида, коммунизм тантанаси учун актив ва фидокорона курашишга сидқидилдан камарбаста бўлиш руҳида тарбиялаш керак.

Ленинизм, В. И. Ленин асарлари халқаро ишчилар синфининг, бутун прогрессив инсониятнинг мулкидир. Бир мамлакат эмас, балки кўпгина мамлакатлар ва халқлар Ленин васиятлари асосида янги ҳаёт барпо этаётган, марксча-ленинча таълимот жамиятнинг тобора кенг қатламлари орасида обрў-эътибор қозонаётган бизнинг давримизда ленинизмнинг интернационал характери алоҳида мукаммаллик билан намоён бўлди.

Ленинизмга содиқ бўлган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси пролетар интернационализми байроғини баланд кўтариб келмоқда. У, халқаро коммунистик ҳаракат бирлигини мустаҳкамлаш учун қўлидан келган ҳамма чораларни кўрмоқда. КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми таъкидлаб ўтганидек, бизнинг партиямиз КПСС Программасида, Москва кенгашларининг Декларацияси ва Баёнотида ифода этилган ленинча йўлни бундан буён ҳам оғишмай ўтказа беради, марксизм-ленинизм, пролетар интернационализми принципларини қаттиқ туриб ҳимоя қилаберади ҳамда бошқа компартиялар билан биргаликда империализмга ва мустамлакачиликка қарши, миллий озодлик учун, тинчлик, демократия ва социализм учун курашда барча социалистик мамлакатларни, барча марксчи-ленинчи партияларни, ҳозирги замоннинг барча революцион кучларини жипслаштиришга ҳаракат қила беради.

Тарихда марксизм-ленинизмдан ҳам кучлироқ ғоявий қурол бўлмаган эди ва бундай қурол ҳозир ҳам йўқ. Меҳнаткашлар ана шу буюк таълимотни эгаллаб олиш билан ўзларининг эзгу мақсадларини ва шу мақсадга етиш йўлларини равшанроқ кўрадилар, революцион кураш ва ғалабаларнинг қонуниятини яхшироқ тушунадилар. Шу сабабдан, В. И. Ленин Асарларининг тўла тўплами босилиб чиққани фақат совет халқи учун зўр аҳамиятга эга бўлиб қолмай, айни маҳалда бутун халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракати учун ҳам жуда катта аҳамиятга эга эканлиги батамом тушунарлидир.

Совет кишиларининг ҳамма ишлари ва муваффақиятлари ленинизм билан боғлиқдир. Ленинизм идеялари мамлакатимизда коммунистик қурилишнинг йўлларига ва перспективаларига нур сочиб турибди. Ленинча таълимот — меҳнаткашларни ғоявий чиниқтириш ва коммунистик руҳда тарбиялашнинг негизи, коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларига илмий раҳбарлик қилишнинг негизидир.

(«ПРАВДА»нинг 10 августдаги бош мақоласи).

ПАХТА ОЧИЛГУНЧА...

Бригадир далага етиб келганида тонг ғира-шира оқарган эди. У, туни билан сув ичган пахтазорга боқаркан, сувчилардан мамнун бўлди: ғўза тупларининг бўйига бўй қўшилиб, кўсаклари семирибди. Шу пайт шийпон томондан елкасига кетмонини ташлаган отахон бригадирга пешвоз келарди. У хурсандлик билан ҳол-аҳвол сўрашаркан, бугунги қилинадиган ишлардан сўз очди.

— Энди ғўзага шарбат суви берадиган пайт келди, ўғлим, — дейди сувчи, — сен нима десан?

— Мен ҳам шу ҳақда сиз билан маслаҳатлашмоқчи эдим, — деди бригадир, — бугундан бошлайверасизми?

— Бўлмасамчи, — деди ота,— ҳардам ғанимат, мен кеча дала айлангандим. Этак томондаги карталар сувга тайёр бўлибди, ишни ўша ердан бошлаймиз.

«Бўка» совхозининг тўртинчи бўлимидаги коммунист К. Согиндиқов бошлиқ бригадаси ишчилари бу йил 90 гектар ерда ғўза ўстирмоқдалар. Дастлабки кунларданоқ машина теримини мақсад қилиб олган фидокорлар, ҳар туп ғўзанинг серҳосил, машинабоп бўлиб етилиши учун курашдилар. Ҳозирги кунга қадар ғўза тўрт марта узунасига ва кўндалангига культивация қилинди. Сиз ҳозир далага чиқсангиз қизғин меҳнатнинг гувоҳи бўласиз.

— Август ойи — ҳосилга ҳосил қўшиш ойи, — дейди бригадир,— биз бу ойда ғўзаларимизга бирбир ярим марта ишлов берамиз. Шу мақсадда ҳозир ғўзаларга шарбат суви оқизилмоқда.

Йил бошида бу бригада ишчилари ҳар гектаридан 25 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилишган эди. «Бу марра эмас,— дейишади бригада аъзолари, — ҳозир ҳар туп ғўзамизда 6—7 тадан кўсак бор. Кусакларни семиртириш, гулларни кусакларга айлантириш йўлида пахта очилгунча меҳнат қиламиз, ҳар гектаридан 30 центнерга етказиб пахта оламиз. Ҳосилнинг 60 процентини машинада терамиз».

Н. ИСАЕВ.

МАШИНАБОП ҒЎЗАЛАР

Қаршимизда мардлар майдони — кенг пахтазор. Ғўзалар майин шабадада аста тебранади. Ҳар туп ғўзада шода-шода кўсак, беҳисоб гул кўриб, бу ерда мўл ҳосил етиштирилаётганлигига ишонч ҳосил қиласан киши.

Ҳа, Ўрта Чирчиқ районидаги «Коммунизм» колхозининг ўртоқ Гулали Чахалов бошлиқ участка далаларидаги ғўзалар серҳосил бўлиб ўсмоқда. Бу— участка аъзоларининг йил бошидан бери қилган ҳалол меҳнатларининг илк самарасидир. Колхозчилар ҳосилга-ҳосил қўшиш мақсадида август ойида ҳам зарбдор вахтада туриб меҳнат қилмоқдалар.

— Деҳқонларимиз, — дейди участка бошлиғи ўртоқ Г. Чахалов, — бу йил 250 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 23 центнердан «оқ олтин» етиштиришга аҳд қилишган. Шунинг учун ғўза парваришида барча тадбирларни вақтида намунали амалга оширяпмиз. Натижа чакки бўлмаяпти. Ҳозирнинг ўзидаёқ ҳар туп ғўзада 6—8 тадан тўқ кўсак бўлишига эришдик. Лекин социалистик мажбуриятни нг ҳам бажарилишини таъминлайдиган даражада ҳосил етиштириш учун ҳали кўп ишлар қилишимиз керак.

Ўртоқ Чахалов айтганидек, участка пахтакорлари ғўзанинг кўкига маҳлиё бўлмай, янада мўл ҳосил тўплаш тадбирларини амалга оширмоқдалар. Барча майдондаги ғўзалар шу кунгача 5 марта комплекс парвариш қилинди. Шу кеча-кундузда суғоришга катта эътибор берилмоқда. Чунки шу кунларда ғўзани чанқатиб қўйган деҳқон ютқазади. Тўпланган ҳосил тугунчаларининг бир қисми тўкилиб кетиши мумкин. Бунинг олдини олиш учун миришкор сувчилар ғўзаларни қондириб суғормоқдалар. Айниқса Мусаддин Бойсалов, Музаффар Тўлаганов сингари тажрибали сувчилар ўзларининг самарали меҳнатлари билан бошқаларга намуна бўлишаяпти. Участканинг механизацияга ихлос қўйган деҳқонлари бу йил машина теримига 160 гектар майдонни ажратишган. Бу ишни кўнгилдагидек ўтказиш кўп жиҳатдан ҳозирги пухта тайёргарликка боғлиқ. Шуни назарда тутган деҳқонлар машинага ажратилган майдонлардаги ғўзаларни бегона ўтлардан батамом тозалаганлар. Мўл ҳосил омилларидан бири бўлган чеканка сифатли ўтказилган. Ғўзалар ғовлатиб юборилмай серпшох қилиб ўстирилган. Бу ишларни бажаришда колхозчилардан Р. Азалхонова, Қ. Абдонова, Ш. Ҳалилова, А. Тўлаганова каби опа-сингиллар ғайрат кўрсатиб ишлашмоқда.

Участка аъзолари ўз ваъдаларининг уддасидан чиқиш учун ана шундай кураш олиб боришаяпти. Августнинг ҳар бир кунидан унумли фойдаланиб, тажрибали пахтакорлар, мутахассислар маслаҳатлари асосида ғўза парваришини қизғин давом эттиришаяпти.

М. ОТАҚУЛОВ.

ҲОСИЛ СЕРОБ

Рихсибой минерал ва маҳаллий ўғит аралашмаси билан тўлдирилган аравасини пайкал четида тўхтатди-ю, универсал етиб келгунига қадар ғўзаларнинг ҳосилини кўздан кечира бошлади. 3-4 эгатни оралаб ўтиб, бир тупдаги шона, гул кўсакларни санаб чиқди. Чакки эмас. Ўртача 4-5 тадан бўлиқ кўсак бор. Рихсибойнинг юзларида табассум пайдо бўлди. «Меҳнатимиз зое кетмаяпти, ҳосил баракали бўлаяпти», хурсанд бўлиб дилидан ўтказди у.

Шу пайт звено бошлиғи механизатор Абдулазиз Матусмонов универсалини пайкал чеккасида тўхтатди. Хорманг, бор бўлингдан кейин:

— Зап вақтида етиб келдингиз-да Рихсибой ака, — деди звено бошлиғи, — «СУЗ»даги дори ҳам тугай, деб қолган эди.

— Айни вақтини билиб келамиз-да. Кечикиб келиб универсални тўхтатиб қўйишга қандай ҳаққимиз бор, — деди кулиб Рихсибой.

Орадан кўп ўтгани йўқ. «СУЗ» озуқа билан тўлдирилди. Механизатор эгатлар оралаб универсалини жадал ҳайдаб кетди. Ғўза қатор ораларини юмшатиш, қўшимча озиқлантириш яна давом эта бошлади.

Калинин районидаги «Коммунизм» колхозининг механизатор звено бошлиғи ўртоқ Абдулазиз Мадусмонов бошлик комплекс механизациялашган звеноси аъзолари бу йил 42 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 33 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олишган. Интилиш, ҳаракат ана шунга яраша бўлаяпти.

Ҳозиргача Абдулазизнинг ўзи ғўза қатор ораларига тўрт марта узунасига ва кўндалангига ишлов берди. Бир йўла озиқлантирди. Бу ерда ҳар туп ғўзанинг қониб сув ичиши учун ҳам зарур чоралар кўрилаяпти. Миришкор сувчилардан Болтабой Норхўжаев, Ҳошимхўжа Саидқосимов, Мамажон ака Мадисаев ўртоқлар ҳам кечаю-кундуз пахтазор бағридан чиқишмайди. Смена алмашиб, ғўза қатор ораларига кунда ҳам, тунда ҳам жилдиратиб сув тарашади.

Звенода чеканка ҳам бугун-эрта тамом бўлади.

Июль ҳосилга-ҳосил қўшиш ойи, деб астойдил бел боғлаб ишлаётган деҳқонлар шубҳасиз баракали хирмон кўтарадилар.

Х. ТОЖИЕВ.

ҲАМРОҚУЛ ТУРСУНҚУЛОВ

ССР Иттифоқи Олий Советининг депутати, уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССР, Тошкент областидаги «Шарқ юлдузи» колхозининг раиси Ҳамроқул Турсунқулов узоқ давом этган оғир касалликдан сўнг 1965 йил 9 августда вафот этди.

Колхоз ишлаб чиқаришининг ажойиб ташкилотчиларидан бири, Коммунистик партия ва совет халқининг содиқ фарзанди орамиздан кетди.

Ҳамроқул Турсунқулов 1892 йилда Фарғона областидаги Водил қишлоғида туғилди. У кураш ва меҳнатнинг шонли йўлини босиб ўтди, батракликдан ўсиб, йирик колхознинг таниқли раҳбари даражасигача етди.

Ҳамроқул Турсунқулов Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлаш учун олиб борилган курашда актив қатнашди, гражданлар уруши йилларида партизанлик қилди, туғилиб ўсган қишлоғида қишлоқ Советининг раиси, сўнгра волость Совети ижроия комитетининг раиси бўлиб ишлади. У бир қанча йиллар давомида матлубот кооперациясида, сув хўжалиги органларида ишлади, совхоз директори бўлди. У, 1935 йилдан бошлаб умрининг охирги кунларигача 30 йил мобайнида Тошкент область, Янгийўл районидаги «Шарқ юлдузи» колхозига узлуксиз раис бўлиб келди.

Ҳамроқул Турсунқулов зўр ташкилотчилик қобилиятига эга бўлиб, ғайрати битмас-туганмас киши эди. У ўзининг бутун ҳаётини ва бой тажрибасини социалистик қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, колхоз тузумини мустаҳкамлаш, совет пахтачилигини юксалтириш ишига бағишлади.

Унинг раҳбарлигида колхоз хўжалигининг барча тармоқлари юксак даражада ривожлантирилди. У пахта етиштиришнинг янги прогрессив усулларини кенг жорий қилиш ташаббускорларидан бирига айланди, бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан муттасил мўл ҳосил олишни таъминлади.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида эришган жуда катта муваффақиятлари учун Ҳамроқул Турсунқулов уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди, у олти марта Ленин ордени, икки марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени, «Ҳурмат Белгиси» ордени ва медаллар билан мукофотланди. У, беш чақириқ СССР Олий Советининг депутати қилиб сайланди, 1958 йилдан 1962 йилгача СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси бўлди, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XX, XXI ва XXII съездларининг делегати қилиб сайланди.

Биз Ҳамроқул Турсунқулов сиймосида колхоз ишлаб чиқаришининг талантли ташкилотчисини, ўзининг бутун кучини партиятга, халққа, коммунизмнинг буюк ишига бағишлаган сезгир ва меҳрибон ўртоқни йўқотдик.

Ҳамроқул Турсунқуловнинг порлоқ хотираси қалбларимизда абадий сақланиб қолади.

Л. Брежнев, А. Микоян, А. Косигин, Н. Подгорний, Д. Полянский, Ш. Рашидов, Г. Дзоценидзе, Ё. Насриддинова, Р. Қурбонов, Ф. Кулаков, П. Пигалев, М. Георгадзе, И. Спиридонов, Я. Пейве, В. Мацкевич, В. Карлов, П. Лобанов, В. Ломоносов, М. Абдураззоқов, Э. Шайхов.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети колхоз ишлаб чиқаришининг атоқли ташкилотчиси, Тошкент область, Янгийўл районидаги «Шарқ юлдузи» колхозининг раиси, уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Олий Советининг депутати ўртоқ **Ҳамроқул Турсунқуловнинг** 1965 йил 9 августда вафот этганлигини чуқур қайғу билан маълум қиладилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — **СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ** — **СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Тошкент область Янгийўл районидаги «Шарқ юлдузи» колхозининг раиси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, ССР Иттифоқи Олий Советининг депутати **Ҳамроқул Турсунқуловнинг** узоқ давом этган оғир касалликдан кейин 1965 йил 9 августда вафот этганлигини чуқур қайғу билан маълум қиладилар.

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарор қилдилар:

Ҳамроқул Турсунқуловни дафн этишни ташкил қилиш учун қуйидагилардан иборат ҳукумат комиссияси тузилсин: Р. Н. Нишонов (раис), М. А. Абдураззоқов, Ф. Ш. Шамсиддинов, А. С. Абдалин, Ҳ. А. Асомов, М. А. Зоидов, Г. Г. Светленко.

Кремлда дўстона суҳбат

10 августда Кремлда СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин Туркия Республикасининг бош министри С. Х. Ургуплу билан суҳбатлашди.

Суҳбатда Совет томонидан К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико ва бошқалар қатнашдилар.

Суҳбатда Туркия томонидан Туркия Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Воҳит Халиф ўғли, давлат план ташкилотининг кенгашчиси Мемдух Айтур ва бошқа кишилар иштирок қилдилар.

Ошкора ва дўстона характерда бўлган шу суҳбат вақтида Совет-Туркия муносабатлари масалалари, шунингдек ҳозирги халқаро аҳвол муҳокама қилинди.

(ТАСС).

ҲАМРОҚУЛ ТУРСУНҚУЛОВ

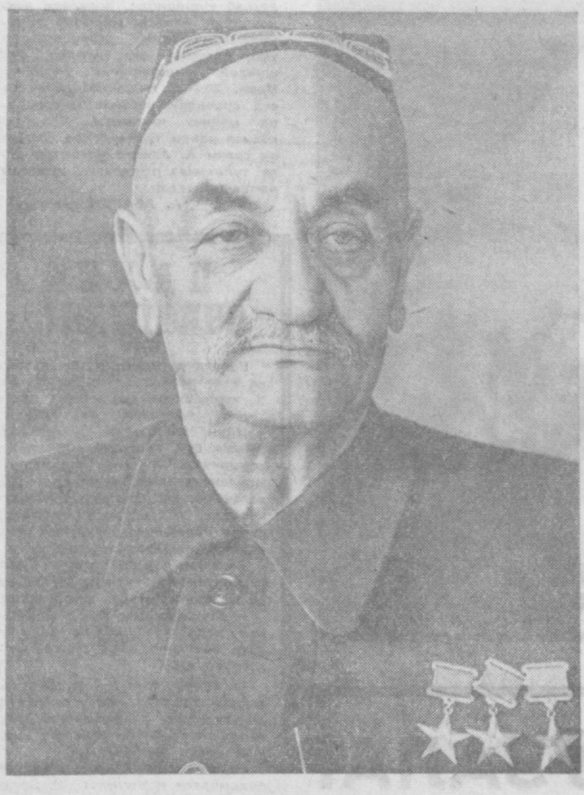

АЛВИДО, АЗИЗ ДЎСТИМИЗ!

Уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, «Шарқ юлдузи» колхозининг раиси, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг аъзоси, ССР Иттифоқи Олий Советининг депутати Ҳамроқул Турсунқулов узоқ давом этган оғир касалликдан сўнг 1965 йил 9 августда вафот этди.

Ҳамроқул Турсунқулов 1892 йилда Фарғона область, Водил районидаги Водил қишлоғида туғилди. 1904 йилдан 1915 йилгача у, бойларнинг эшигида батрак бўлиб ишлади, шундан кейин 1918 йилгача ўрмон қоровули бўлди. Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлаш учун олиб борилган курашда актив қатнашди, гражданлар уруши йилларида партизанлик қилди.

1921 йилдан 1925 йилгача Ҳамроқул Турсунқулов ўз қишлоғида жамоа Советининг раиси ва Фарғона область Чимён районида Бўлис ижроия комитетининг раиси бўлиб ишлади. 1925 йилда у ана шу райондаги «Қўшчи» союзи район комитетининг раиси қилиб сайланади. 1927 йилдан 1930 йилгача сув хўжалиги органларида ишлайди, шундан сўнг 1931 йилгача Тошкент шаҳрида милициянинг оператив вакили бўлди. 1931 йилда Ҳамроқул Турсунқулов совхоз директори қилиб тайинланади, бу вазифада 1935 йилгача ишлайди. 1935 йилдан умрининг охирги кунларигача 30 йил мобайнида Тошкент область Янгийўл районидаги «Шарқ юлдузи» колхозига узлуксиз раис бўлиб келди.

Ҳамроқул Турсунқулов кураш ва меҳнатнинг шонли йўлини босиб ўтди, батракликдан ўсиб, йирик қишлоқ хўжалик артелининг ажойиб раҳбари даражасига етди. Ҳамроқул Турсунқулов зўр ташкилотчилик қобилиятларига эга бўлиб битмас-туганмас ғайрат эгаси эди, булоқ сувидек мусаффо инсон эди. У ўзининг бутун умрини, бутун талантини, ўзининг бутун бой ҳаётий тажрибасини халқ бахт-саодати учун, Совет пахтачилигини юксалтириш учун курашга бағишлади, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш устаси, ёшларнинг дўсти ва устози бўлди.

Унинг номи колхоз ишлаб чиқаришининг талантли ташкилотчиси, қишлоқ хўжалигида техника тараққиётининг зўр курашчиси, таниқли давлат арбоби сифатида республикамиз ташқарисида ҳам маълум эди. У ўз Ватанига, ўз партиясига, ўз халқига садоқат билан хизмат қилиш намунаси бўлиб келди.

Партия ва ҳукумат Ҳамроқул Турсунқуловнинг жуда катта хизматларини муносиб даражада тақдирлаб, унга уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвон бердилар, уни олти марта Ленин ордени, икки марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени, «Ҳурмат Белгиси» ордени ва медаллар билан мукофотладилар.

Ҳамроқул Турсунқулов бир неча марта Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Тошкент область партия комитетининг аъзоси, СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларининг депутати қилиб сайланди.

Ажойиб меҳнаткаш, партия ва совет халқининг содиқ фарзанди, дўстимиз ва ўртоғимиз, улкан қалбли киши Ҳамроқул Турсунқуловнинг порлоқ хотираси қалбларимизда абадий яшайди.

Ш. Р. Рашидов, Р. Қ. Қурбонов, Е. С. Насриддинова, В. Г. Ломоносов, И. Г. Анисимкин, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Р. Н. Нишонов, И. И. Федюнинский, Қ. М. Муртазоев, И. М. Нажесткин, А. С. Абдалин, С. О. Азимов, Г. А. Габриельянц, И. В. Марцинюк, М. А. Абдураззоқов, Е. Айтмуротов, С. Асомов, Ҳ. А. Асомов, Р. Ҳ. Абдуллаева, А. П. Алимов, У. О. Орипов, И. В. Бабков, Н. Б. Бозоров, В. А. Билбас, Л. И. Бауков, И. Жалилов, У. Жўраев, А. В. Дебалюк, Т. Г. Зинин, М. А. Зондов, С. Зиёдуллаев, М. Иброҳимов, А. Д. Ивахненко, Қ. Камолов, П. Қаюмов, С. И. Киселев, М. Қ. Қориев, Н. Маҳмудов, Н. Муродов, Ш. Ниёзов, Г. М. Орлов, А. С. Пономарев, Б. Раҳимов, Қ. Р. Раҳимов, С. Р. Расулов, М. М. Раҳмонқулов, В. И. Рибалко, О. С. Содиқов, А. А. Саркисов, Г. Г. Светленко, В. Д. Соколовский, Б. Султонов, Е. Т. Тасанбоев, М. Умаров, С. Н. Усмонов, Р. Усмонов, А. Ҳайдаров, А. А. Хўжаев, А. Р. Хўжаев, Н. Ж. Худойбердиев, М. Худойберганов, Э. Т. Шайхов, Ф. Шамсиддинов, З. Эрназаров, Ҳ. Ҳ. Яхёев, К. Н. Яшин.

ХОТИРАМИЗДАН ЎЧМАЙДИ

Куни-кеча бошимизга оғир жудолик тушди: уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Янгийўл районидаги «Шарқ юлдузи» колхозининг раиси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Олий Советининг депутати, деҳқончилигимиз отахони Ҳамроқул Турсунқулов орамиздан кетди.

Ҳамроқул отани нафақатгина Ўзбекистонда, балки бутун мамлакатимизда танимайдиган одам йўқ, десак янглишмаймиз. Ҳурматли отахонимиз ўзининг бутун умрини халқ ишига, партия ишига бағишлади. У Фарғонада Совет ҳокимиятини ўрнатишга муносиб ҳисса қўшди. Узоқ йиллар давомида Ҳамроқул Турсунқулов қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириб, серҳосил экинзорларга, ажойиб боғ-роғларга айлантиришдек умумхалқ ишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиш учун бор куч-ғайратини, сабр-матонатини, билимини аямай фидокорона меҳнат қилди. Хусусан Янгийўлдаги «иккинчи Мирзачўл» деб аташадиган Шўралисой ерларини инсон измига солиш, у ерда колхоз тузиб, шу колхозни машъал хўжаликлар даражасига кўтаришда Ҳамроқул отанинг хизматлари беқиёс катта.

Ҳурматли сафдошимиз кураш ва меҳнатнинг шонли йўлини босиб ўтди. Оддий батракдан чиққан Ҳамроқул Турсунқулов йирик колхознинг ажойиб раҳбари даражасигача кўтарилди. У раҳбарлик санъатини, деҳқончилик илмини миридан-сиригача биладиган ақлли, донишманд, уддабурон, катта қобилиятли одам эди.

Ҳурматли устозимиз, пахтачилигимиз отахони Ҳамроқул Турсунқуловнинг хотираси қалбимизда абадий сақланади. Бугунги оғир жудолик дамларида шахсан ўз номимдан, барча колхозчиларимиз номидан, областимизнинг қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари номидан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қиламан.

Ғуломмаҳмуд АБДУЛЛАЕВ.
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Калинин районидаги Карл Маркс номли колхоз раиси.

Булоқ сувидек мусаффо инсон

Ҳаётда шундай кишилар бўладики, улар ўз меҳнатлари, жўшқин фаолиятлари, инсоний фазилатлари билан ўчмас из қолдирадилар. Ҳамроқул Турсунқулов ана шундай инсон эди. У бутун қайноқ қалбини, бутун фаолиятини меҳнаткаш халқ иши учун курашга бағишлади. Биз унинг кураш ва ғалабалар билан тўлиб-тошган ҳаёт саҳифаларини варақлар эканмиз, оддий камбағал деҳқоннинг Совет ҳокимияти ва Коммунистик партиянинг ғамхўрлиги туфайли катта хўжаликнинг тадбиркор раҳбари, давлат арбоби бўлиб етишганлигини кўрамиз. Уни биз Туркистонда Совет ҳокимияти учун актив курашган, Совет давлатини мустаҳкамлаш йўлида зўр жонбозлик кўрсатган, колхоз қурилишида ташкилотчилик қилган жонкуяр, ишчан коммунист сифатида биламиз.

Ҳамроқул Турсунқулов ёшлигиданоқ бойлар қўлида хизмат қилишга мажбур бўлди. Чунки, бутун ўзбек элида бўлганидек, у туғилиб ўсган Водил қишлоғида ҳам деҳқоннинг қисмати жуда оғир ва мусибатли эди. Шу сабабли у бутун меҳнаткаш халқ билан бирга Улуғ Октябрь инқилоби тўғрисидаги хушхабарни зўр қувонч билан кутиб олди. Туркистонда Совет ҳокимиятини барпо этиш учун бутун куч-ғайратини аямай курашди, дастлабки қишлоқ Советларини тузишда актив қатнашди.

Революция душманлари хуруж қилиб, мамлакатимиз ҳарбий лагерга айланган йилларда Туркистонда оқ гвардиячилар ёш Совет ҳокимиятини бўғиб ташламоқчи, бунинг устига, инглиз-америка империалистлари рус буржуазияси ва помешчикларининг қўллаб-қувватлаши, маҳаллий буржуа миллатчиларининг ёрдамига таяниб, Туркистонни ўз мустамлакаларига айлантирмоқчи бўладилар.

Шундай бир вақтда Фарғона водийсида ҳам босмачилик ҳаракати авж олади. Айниқса Мадаминбек бошлиқ босмачилар тўдаси Советларга қарши қутуриб ҳужум қилади.

Ҳамроқул Турсунқулов аксил инқилобчиларга, босмачиларга, Совет ҳокимиятининг бошқа душманларига қарши қаттиқ кураш олиб боради. Ўз атрофига актив кишиларни тўплайди. Босмачиларга қарши мардонаворлик билан жанг қилади. У фақат Фарғона водийсида эмас, Қирғизистон, Тожикистон қишлоқларида босмачиларни йўқотишда ҳам жонбозлик кўрсатади.

Ҳамроқул Турсунқулов Октябрь революциясининг, марксизм-ленинизм буюк таълимотининг самараларига, Совет ҳокимияти ва Коммунистик партиянинг битмас-туганмас кучига ишонган ва улуғ Ленин ғояларини ўз ҳаётининг дастуриламали деб билган коммунист, партиянинг оддий солдати эди.

Деҳқонларни даставвал «Қўшчи» союзларига, сўнгра коллектив хўжаликларга бирлаштиришда, колхозлар тузишда, қишлоқда маданий революцияни амалга оширишда, социалистик қишлоқ хўжалигини, айниқса пахтачиликни тиклаш ва ривожлантиришда Ҳамроқул Турсунқуловнинг хизматлари бениҳоя каттадир. У Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг ҳар бир топшириғига лаббай деб жавоб берган ҳақиқий большевик, толмас курашчи, ғайрат ва шижоатли киши эди.

1935 йилда марҳум Йўлдош Охунбобоев қадрдон дўсти Ҳамроқул Турсунқуловни Тошкентга чақиради ва унга Шўралисойнинг шўра, янтоқ билан қопланган ташландиқ ерларини кўрсатиб, шу ерларга сув чиқариб обод қилиш, қолоқ колхозни оёққа турғазишни топширади. «Бирлашув» колхози жуда камқувват, кам ҳосилли, кичкина хўжалик эди. Колхозда бор-йўғи 70 хўжалик ишларди. Пахта ҳосили 5-6 центнердан ошмасди. Колхозчилар пастқам уйларда яшардилар.

Ҳамроқул Турсунқулов колхозга келгач, биринчи галда, хўжаликнинг экономикасини мустаҳкамлаш, колхозчилар турмушини яхшилаш масаласи билан шуғулланди. Бунинг учун ерлардан унумли фойдаланиш, ҳосилдорликни кўтариш зарур эди. Бу ишда Ҳамроқул Турсунқулов ўзининг ташкилотчилигини, тадбиркорлигини кўрсатди. Ҳамиша, ҳар қадамда одамлар билан маслаҳатлашиб иш кўрди, уларнинг қалбига йўл топа олди. Пахта етиштиришда ҳамма бирдек ғайрат кўрсатиб ишлади. Бу, дастлабки йилиёқ ўзининг самарасини берди, гектаридан 17,6 центнердан ҳосил олинди. Ўша вақтларда бу анчагина юқори ҳосил ҳисобланарди.

Колхозчилар ўз меҳнатларининг маҳсулидан баҳраманд бўла бошладилар. Улар Ҳамроқул Турсунқулов бошчилигида Шўралисойга ҳужум қилдилар. Янги ерлар очилди. Деҳқон нималарга қодир эканлиги амалда исботланди. Пахтазорлар кенгайди, боғ-роғлар пайдо бўлди. Буларнинг ҳаммасида моҳир ташкилотчи, ажойиб коммунист-раиснинг хизмати катта эди.

Ҳамроқул Турсунқулов раис бўлган колхознинг шуҳрати кенг ёйила бошлади. Унга ён-веридаги қолоқ колхозлар қўшила борди. Йиллар ўтган сари хўжалик йириклашиб, бутун Шўралисойни эгаллади. Бу хўжалик пахтачилик ва бошқа соҳада фақат республикада эмас, Бутуниттифоқда донг таратди. Колхоз қишлоғи янгидан қайта қурилди, неча ўнлаб кўркам уйлар, маданий-маиший бинолар қад кўтарди.

Биргина «Шарқ юлдузи» колхозидагина эмас, бутун республикамизда пахта етиштиришни механизациялашда, прогрессив агротехникани қўллашда Ҳамроқул Турсунқуловнинг хизмати жуда катта. У ўзининг қимматли маслаҳатлари билан пахтакорларимизга мадад бериб турди, уларни меҳнатда янги зафарларга чорлади. Ҳамроқул Турсунқулов партия ва давлат арбоби даражасигача кўтарилди.

Партия ва ҳукуматимиз Ҳамроқул Турсунқуловнинг жуда катта хизматларини муносиб тақдирлади. Унга уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвон берилди. Ҳамроқул Турсунқулов бир неча марта Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолигига, СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советлари депутатлигига сайланди.

Ҳамроқул Турсунқуловнинг яқинда «Правда» газетасида босилган «Булоқ сувидек мусаффо бўлайлик» сарлавҳали мақоласи ҳаммамизнинг эсимизда. У ўз мақоласида ҳар бир коммунистнинг қалби булоқ сувидек тиниқ ва мусаффо бўлиши кераклигини таъкидлаган эди. Ҳа, Ҳамроқул аканинг ўзи ана шундай соф ва покиза қалбли киши эди, бошқаларни ҳам шундай бўлишга даъват этарди. У, халқ орасидан етишиб чиқди, умрининг сўнгги дақиқаларигача қадар ана шу ўзини тарбиялаб вояга етказган халқнинг бахт-саодати йўлида хизмат қилди. Унинг фаолиятидан ҳаммамиз ўрнак олмоғимиз, у каби толмас курашчи, жонкуяр ва меҳрибон, камтар бўлмоғимиз лозим. Айниқса ёшларимиз унинг ҳаёт йўлини ўрганмоқлари, ажойиб фазилатларидан ўрнак олишлари керак.

Ҳақиқий инсон, партия қайси участкага юборса ўша соҳада ҳалол меҳнат қилган, ҳар қандай жанговар топшириқни шараф билан бажарган, умумий ишимизга бебаҳо ҳисса қўшган ўзбек халқининг шонли фарзанди Ҳамроқул отанинг табаррук сиймоси умрбод хотирамизда қолади.

Р. НИШОНОВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари.

ДАРЁДАЙ ЖЎШҚИН УМР

Шундай умрлар бўладики, дарёдай тошиб, қудратли океанлардай оламга ҳайқириқ солиб, замонлар солномасида, авлодлар тилида, дилида табиат яратган нақшдай ўчмас из қолдиради.

Устоз ва қадрдоним Ҳамроқул ота тобути ёнида оғир хаёлларга ботиб, унинг шонли ҳаёт йўлини ўйладим. У бир олам, ажойиб инсон, доно мураббий, камтар зот эди.

Ҳамроқул ота энди орамизда йўқ. Шафқатсиз ўлим уни сафимиздан олиб кетди. Бироқ у ҳаётда ғоят катта обида қолдирди. Дарёдек жўшқин умрининг сўнгги нафасигача халққа содиқ фарзанддек хизмат қилди. Бундай умрлар биз учун табаррук ва намунадир.

А. МАТҚОБИЛОВ,
Тошкент область Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ОҒИР ЖУДОЛИК

Колхоз ишлаб чиқаришининг талантли ташкилотчиси, давлат арбоби, Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди, уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамроқул Турсунқуловнинг бевақт вафот этганлиги оғир жудолик бўлди.

Ҳамроқул Турсунқулов пахтачилик соҳасида бой тажрибага ва мукаммал агротехника билимларига эга эди.

Фаннинг Ҳамроқул Турсунқуловнинг бой тажрибаси билан ҳамкорлигида юзага келган тавсияномалари колхоз далаларида ажойиб натижалар берди. Шунинг учун ҳам 1957 йилда Ўзбекистонда Қишлоқ хўжалик фанлари академияси барпо этилганидан Ҳамроқул Турсунқулов фахрий академик этиб сайланганлиги бежиз эмас. У батракдан фахрий академикликка кўтарилди. Ҳамроқул Турсунқуловнинг ҳаёти меҳнатсевар ҳар бир совет кишиси учун намунадир.

О. СОДИҚОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг академиги.

СЎНГГИ ВИДОЛАШУВ

Ҳамроқул Турсунқуловни дафн этиш маросими

Уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Олий Совети депутати Ҳамроқул Турсунқулов билан Ўзбекистон меҳнаткашлари 10 августда видолашдилар.

Ҳамроқул Турсунқулов ўттиз йил мобайнида муттасил раис бўлиб турган «Шарқ юлдузи» колхозининг аъзолари эрталаб ўз раҳбарлари билан охирги марта видолашиш маросимини ўтказдилар. Сўнгра марҳумнинг жасади солинган тобут Тошкентга олиб келинди.

Минг-минглаб кишилар колхоз ишлаб чиқаришининг талантли ташкилотчиси билан видолашмоқ учун Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залига келдилар. Видолашиш учун келган Тошкент меҳнаткашлари орасида республика областларининг вакиллари, шу жумладан Ҳ. Турсунқуловнинг Ватани Фарғона области меҳнаткашларининг катта делегацияси ҳам бор эди. Тобут атрофига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети, область, шаҳар ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари, жамоат ташкилотлари, республика меҳнаткашларининг жуда кўп коллективлари номидан гуллар ва гулчамбарлар қўйилди. Ватан ўз содиқ фарзандининг хизматларини тақдирлаб берган юксак мукофотлар атлас ёстиқчалар устига қўйилган эди.

Фахрий қоровул ҳар неча минутда алмашиниб турди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзолари И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Р. Н. Нишонов, Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат Қ. Муртазоев, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари С. О. Азимов, И. В. Марцинюк, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, область партия комитетларининг биринчи секретарлари М. А. Абдураззоқов, А. Х. Ҳайдаров, Ф. Ш. Шамсиддинов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. Расулов, дафн маросимини ташкил этувчи давлат комиссиясининг аъзолари, СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларининг депутатлари, республика ва унинг пойтахтидаги партия, совет ва жамоат ташкилотларининг раҳбар ходимлари, Совет Армиясининг генераллари ва офицерлари, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг командирлари фахрий қоровулда турдилар. Ҳ. Турсунқуловнинг қариндош-уруғлари ва ёру биродарлари, дўстлари ва сафдошлари тобут олдида турдилар. Мотам маршларининг оҳанглари тўхтовсиз чалиниб турди.

Кундуз соат 16. Марҳумнинг жасади солинган тобут В. И. Ленин номидаги майдонга олиб чиқилади. Ўн минглаб кишилар тўпланган бу майдонда мотам митинги бошланади. Митингни дафн маросимини ташкил этувчи ҳукумат комиссиясининг раиси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов очади.

КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидовга сўз берилади.

Азиз ўртоқлар, — деди у.

Қадрдон дўстимиз ва коммунизмнинг юксак ғоялари учун курашдаги сафдошимиз Ҳамроқул Турсунқулов билан видолашиш, унга бўлган чуқур иззат-ҳурматимизни изҳор қилиш учун биз бугун шу митингга тўпландик.

Ҳамроқул Турсунқуловнинг вафоти ҳаммамизни чуқур қайғуга солди. Унинг вафоти муносабати билан республикамизнинг барча меҳнаткашлари, барча совет кишилари чуқур қайғурмоқдалар.

Ижодий кучга ва битмас-туганмас ғайратга, дадил режалар ва орзу-умидларга тўлиб-тошган, ҳаётни қизғин севган шундай бир кишини бизнинг сафларимиздан ажал юлиб олиб кетганлигига ишониш қийин, қадрдонимиз Ҳамроқул отадан бир умр жудо бўлганимизга, унинг оташин қалби тепишдан тўхтаганига ишониш қийин.

Ҳамроқул Турсунқулов улкан ва порлоқ ҳаёт кечирди, оғир, аммо кураш ва бунёдкорликнинг шонли йўлини босиб ўтди. Халқ орасидан чиққан, водиллик камбағал деҳқоннинг фарзанди Ҳамроқул ота ҳамиша халқ билан бирга бўлди, халққа ҳамиша ҳамдард, унинг қувончига ҳамиша шерик эди. У ўзининг бутун кучини, ўзининг бутун қайнаб-тошган ғайратини, ўзининг оммани ташкил қилиш қобилиятини, ўзининг ўткир ақли ва жўшқин қалбини ҳамиша халққа, меҳнаткашлар бахт-саодати учун курашга бағишлаган эди.

Ҳамроқул ота ҳамма вақт ҳормай-толмай ишлаб келди. Партия уни қайси бир соҳага юбормасин, қайси бир ишга тайинламасин, бу ишончни шараф билан оқлаб келди, ўзининг партия ва халқ олдидаги бурчини содиқ коммунист-ленинчи сифатида большевикларча ҳалоллик билан бажариб келди.

Ҳамроқул Турсунқулов граждан уруши йилларида босмачи шайкаларига қарши, Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлаш учун курашга актив қатнашди, ўзини жасур, мард ва саботли жангчи сифатида кўрсатди. Шундан кейин у кўп йиллар давомида совет органларида, сув хўжалиги органларида ва халқ милициясида ишлади.

Қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш авж олдирилиши билан Ҳамроқул Турсунқулов колхоз қурилишида актив қатнашди. У, колхоз ишлаб чиқаришининг чинакам оқсоқоли бўлди.

Ҳамроқул Турсунқулов 1935 йилдан бошлаб то умрининг сўнгги кунларигача 30 йил давомида бутун мамлакатга донги кетган «Шарқ юлдузи» колхозининг раиси бўлиб келди. У ўзининг бутун билими ва бой ҳаётий тажрибасини совет пахтачилигини ривожлантириш учун курашга бағишлади, ўзини ҳақиқатан пахтадан ва бошқа қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил етиштирувчи миришкор усга, қишлоқ хўжалигида техника тараққиётининг эҳтиросли курашчиси эканлигини кўрсатди. Халқ агрономи деган муносиб номни олди.

Ҳамроқул Турсунқулов йирик партия ва давлат арбоби, чинакам курашчи, интернационалист эди. У бир неча марта Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Тошкент область партия комитетининг аъзоси, СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларининг депутати қилиб сайланди.

Ҳамроқул Турсунқулов улкан қалб эгаси, ғоят камтар киши эди. Кишиларга ҳамиша меҳрибон, сезгир, юраги пок ва ҳалол, шу билан бирга талабчан ва принципиал раҳбар бўлган Ҳамроқул ота шу туфайли барча таниш-билиш кишиларнинг чуқур меҳр-муҳаббатига сазовор бўлди.

Ҳамроқул Турсунқуловнинг бутун ҳаёти ва фаолияти Ватанга, партия ва халққа фидокорона хизмат қилиш намунасидир. Унинг ғоят буюк хизматларига ҳамма тан берган, партия ва Совет ҳукумати бу хизматларни муносиб тақдирлаган. Ҳамроқул Турсунқуловга уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди. У олти марта Ленин ордени билан, икки марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан, «Ҳурмат Белгиси» ордени ва СССР медаллари билан мукофотланди.

Партия ва халқнинг содиқ фарзанди, улкан қалб, соф виждон эгаси, фидокор курашчи ва ҳормас-толмас меҳнаткаш — Ҳамроқул Турсунқуловнинг порлоқ хотираси қалбларимизда абадий яшайди.

Алвидо, қадрдонимиз, азиз дўстимиз ва содиқ ўртоғимиз Ҳамроқул ота!

Ҳамроқул Турсунқуловнинг энг яқин сафдошларидан бири — Калинин районидаги «Ленинизм» колхозининг раиси Абдулла Ортиқовга сўз берилади. У, совет пахтакорларининг оқсоқоли, оташин коммунист, ҳормас-толмас ташкилотчи, чинакам новаторнинг ажойиб хислатлари тўғрисида тўлқинланиб гапиради. Бундан ўттиз йил муқаддам Шўралисойда Ҳамроқул қўриқ ерларни очишга, ҳозир Мирзачўлда қилинаётган ишлар сингари катта ишларни қилишга бош бўлди. Унинг раҳбарлигида колхозчилар чўл-биёбон бўлиб ётган ерларни боғу бўстонга, пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил олинаётган экинзорга айлантирдилар.

Ҳамиша ва ҳамма ишда, деди нотиқ, Ҳамроқул бизга маслаҳатчи ва мураббий бўлди. Унинг порлоқ образи халқ хотирасидан асло ўчмайди.

Ҳамроқул ота туғилиб ўсган, қўлига қурол олиб Октябрнинг улуғ ғалабаларини ҳимоя қилган Фарғона водийсидаги меҳнаткашлар оғир мотамда. Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ф. Ш. Шамсиддинов ўз нутқида мана шу ҳақда гапирди.

Сенинг ҳаётинг, қадрдонимиз Ҳамроқул ота, бизга ҳамиша ўрнак бўлиб қолади. Янги ерларни очар эканмиз, қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш учун кураш олиб борар эканмиз, биз ҳамиша сен азиз дўстимизни эсимизда сақлаймиз.

Генерал-майор Ф. Х. Норхўжаев нутқ сўзлайди.

Ҳамроқул Турсунқулов ўзининг катта ташкилотчилик таланти, жўшқин ғайрати, камтарлиги ва қизғин қалби билан, деди нотиқ. Туркистон Ҳарбий Округи жангчиларининг муҳаббати ва ҳурматига сазовор бўлди. Биз уни граждан урушининг қаҳрамонларидан бири, деб революция душманларига қарши мардларча курашган, социалистик Ватанининг оташин ватанпарвари бўлган киши, деб билар эдик. Туркистон Ҳарбий Округининг жангчилари Ҳамроқул Турсунқуловнинг тобути олдида ўзларининг жанговар байроқларини энгаштирадилар.

Дафн маросимини ташкил этувчи ҳукумат комиссиясининг раиси Р. Н. Нишонов, мамлакатнинг турли марказий муассасалари, қардош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, Олий Советларининг Президиумлари ва Министрлар Советлари, кўпгина областлар ва районларнинг меҳнаткашлар коллективлари, Ҳамроқул отанинг яқин дўстлари ва ўртоқлари Ҳ. Турсунқулов вафоти муносабати билан таъзияномалар юборганликларини айтиб ўтди.

Митинг тугади. Мотам маросимида қатнашувчилар мотам маршларининг садоси остида Чиғатой қабристони томон йўл оладилар.

(ЎзТАГ).

Марҳум Ҳамроқул ота зеҳнимиз ва меҳримиз билан етилган ҳар бир туп ғўзани, уфқларга ёйилган пахтазорларни ўз фарзандидай севар эди. У бутун қалбини, қобилиятини, кўз нурини — бутун ҳаётини «оқ олтин» далаларига бағишлаган толмас, моҳир миришкор эди. Ҳамроқул ота чет эллик меҳмонларга бепоён бойлигимиз — ҳосилдор пахтазорни зўр ифтиҳор билан кўрсатмоқда.

Ер куррасида

АФҒОНИСТОН— СССР ГАЗ ҚУВУРИ

Афғонистоннинг шимолида совет геологлари иштирокида Шиберган группасидаги газ манбаларининг йирик запаслари топилди. Бу ерда ўнлаб миллиард кубметр зангори ёқилғи бор. Бу конлардан чиқариладиган газнинг бир қисми маҳаллий ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун, бир қисми эса Афғонистон билан Совет Иттифоқи ҳукуматлари ўртасида имзоланган битимга мувофиқ, қувур орқали СССР га — Ўрта Осиё республикаларининг саноат корхоналарига юборилади.

«Востокгипрогаз» институти коллективи ана шу магистралнинг лойиҳасини тузди. СССР Газ саноати давлат ишлаб чиқариш комитети ва Афғонистон кончилик ва саноат министрлиги лойиҳани маъқуллади.

Комитет раисининг ўринбосари Ю. И. Боксерман ТАСС мухбири билан суҳбатда қуйидагиларни хабар қилди:

— Трассанинг узунлиги юз километрга яқин бўлади. Амударёдан ўтиш трассанинг энг мураккаб қисми бўлади. Трасса автомобиль йўллари, каналлар орқали ўтади. Қудратли техника — труба ёткизувчи аппаратлар, экскаваторлар қурувчиларга ёрдамга келади.

Магистраль фойдаланишга топширилгач, дастлаб бир ярим миллиард кубометр газ бериб туради. Кейинчалик эса унинг қуввати ортади.

Газ қувури шу йилда қурила бошланади.

30 ёшли ишчи Фриц Штопфкухен Ғарбий Германиянинг Нинбург районидан Германия Демократик Республикасига ўз хотини ва тўртта боласи билан кўчиб ўтди. Бу ерда у Шёнебекдаги заводда ишлай бошлади. Ғарбий Германияда эса у ойна фабрикасида грек ишчиларига қўпол муомала қилинаётганига қарши чиққани учун ишдан бўшатиб юборилган эди. Суратда: Ф. Штопфкухен янги дўстлари билан суҳбатлашмоқда.

АДН—ТАСС фотоси.

ФОЙДАЛИ ВИЗИТ

ИСТАМБУЛ, 9 август. (ТАСС). Туркия бош министри Ургуплунинг Совет Иттифоқига қилган визити Истамбул матбуотининг диққат марказида турибди. Газеталар бош ва редакцион мақолалар, шунингдек халқаро шарҳлар эълон қилиб, Совет-Туркия муносабатларини таҳлил этмоқдалар ва шу муносабатларни ривожлантириш истиқболлари ҳақида ўз мулоҳазаларини билдирмоқдалар.

Бош министр Ургуплунинг Москвага қилган визити, деб ёзади машҳур журналист Нодир Нади «Жумҳурият» газетасида, «Совет-Туркия муносабатларидаги аввалги самимийликни тиклаш ишида катта роль ўйнаши мумкин».

«Отатурк билан Ленин асос солиб кетган Туркия-Совет дўстлиги, — деб давом этади у, — иккала мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатларда революция деб ҳисобланиши мумкин бўлган буюк ишдир. Отатурк билан Ленин сарфлаган куч-ғайратларнинг натижасини сақлаб қолиш Туркия Республикаси билан Совет Иттифоқи манфаатларига хизмат қилибгина қолмай, шу билан бирга бутун дунёда тинчлик манфаатларига ҳам мос бўлиб тушади. Биз ҳозир ўтмишга назар ташлашни ва кимнинг айби билан дўстлигимизга раҳна солингани ҳақида гап-сўз юритишни ноўрин деб ҳисоблаймиз. Бизнинг фикримизча, ҳозирги кунда бошқа нарса муҳимдир. Отатурк билан Ленининг ишини давом эттириш ҳамда бу ишни аввалги аслига қайтариш зарур».

СИНГАПУР ФЕДЕРАЦИЯДАН ЧИҚИБ КЕТДИ

ЛОНДОН, 9 август. (ТАСС). Сингапур бугун Малайзия Федерациясидан чиқиб кетди, деб хабар беради Рейтер агентлиги.

Расмий хабарда шундай дейилади: Малайзия Федерациясининг бош министри Абдул Раҳмон ва Сингапур бош министри Ли Куан Ю шанба куни шу ҳақда битим имзоладилар.

Халқ томонига ўтдилар

ХАНОЙ. Жанубий Вьетнам ватанпарвар қуролли кучларининг зарбасидан бирин-кетин мағлубиятга учраётган Жанубий Вьетнам қўғирчоқ армияси сафларида қочоқлик ҳамон авжига чиқмоқда. Қўғирчоқ армиядан қочган солдатлар ўз Ватанини озод қилиш йўлида курашмоқ учун ватанпарварларнинг отрядларига келиб қўшилмоқда. «Озодлик» агентлигининг ахборотига таяниб Вьетнам информация агентлигининг хабар беришича, фақат шу йилнинг олти ойи ичида Сайгон армиясининг 13.450 солдат ва офицери қўлидаги қуроли билан халқ томонига ўтган. (ТАСС).

ИНДОНЕЗИЯ СИНГАПУРНИ ТАНИШГА ТАЙЁР

ЖАКАРТА, 9 август. (ТАСС). Индонезия бош министрининг биринчи ўринбосари доктор Субандрио бугун бундай деди: Индонезия Сингапурни мустақил давлат деб таниш ва у билан дипломатик муносабатлар ўрнатишга тайёрдир.

Субандрио Малайзия батамом тарқатиб юборилмагунча Индонезия бу Федерацияга нисбатан ўзининг аввалги «қарши кураш сиёсати»ни давом эттираберади, деб таъкидлади.

АГРЕССОРЛАРНИНГ БОШИГА ОҒИР КУНЛАР ТУШМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК, 9 август. (ТАСС). «Матбуот билан учрашув» деган кечаги телевизион программада генерал Максуэлл Тэйлор Америка матбуотининг вакиллари билан суҳбатда, кейинги ойларда Америка қўшинларининг ва Сайгон режимининг аҳволи ёмонлашганлигини эътироф қилди. Сайгонда Америка элчиси бўлиб туриб, яқинда истеъфога чиққан Тэйлор мухбирларнинг саволларига жавобан, Қўшма Штатлар учун энг ноқулай икки фактор шундан иборатки, партизанларнинг кучайиб бораётган ҳужумини даф қила оладиган «қўшинлар етишмай турибди» ва Жанубий Вьетнамдаги режим «етарли равишда стабиль эмас», деди.

ЮПИ агентлигининг шарҳчиси Стюарт Хенсли Жанубий Вьетнамнинг ҳозирги бош министри Нгуен Као Кининг, ҳар ойда Сайгон қўшинларидан 4-4,5 минг солдат қочиб кетаётир, деб айтган гапини Тэйлорга эслатган эди. Тэйлор бу йил «солдатларнинг армиядан қочиб кетаётганлиги асосий проблемалардан бири бўлиб қолди», деб таъкидлади.

АҚШНИНГ «СОВҒАСИ»

НЬЮ-ЙОРК, 9 август. (ТАСС). АҚШ ҳарбий қўмондонлиги замонавий тўртта «Б—57» реактив бомбардимончи самолётини Сайгон қўғирчоқ режимига бугун совға тариқасида топширди. Мана шунинг ўзи ҳам Жанубий Вьетнамга замонавий қурол етказиб беришни таъқиқлаб қўйган Женева битимларини Қўшма Штатлар неча марталаб бузганлигини кўрсатувчи яна бир далилдир.

Раҳмоннинг дағдағаси

ЛОНДОН, 9 август. (ТАСС). Чет эл агентликларининг хабар беришича, Малайзия Федерациясининг бош министри Абдул Раҳмон бугунги матбуот конференциясида бундай деган: башарти Сингапур Малайзияга зиён етказадиган ҳаракатлар қилса, Малайзия унга қарши чоралар кўриш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолади. Раҳмон Сингапурнинг Индонезия ва ХХР билан дипломатик муносабатлар ўрнатиш эҳтимолини шундай ҳаракатлар жумласига киритган.

ЗАБАСТОВКА ҲАРАКАТЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 9 август. (ТАСС). Шу йилнинг дастлабки олти ойи ичида ўтказилган забастовкалар натижасида Қўшма штатларда ўтган йилнинг бошқа ҳар қандай давридагига қараганда кўпроқ иш соати нобуд бўлди.

Меҳнат министрлигининг расмий маълумотларига қараганда, йилнинг биринчи ярмида мамлакатда ўтказилган 2.020 та забастовкада 852 минг ишчи қатнашган. Июнь ойида забастовка ҳаракати жуда ҳам активлашди. Шу давр ичида 450 марта забастовка бўлганлиги ва бу забастовкаларда 262 минг киши қатнашганлиги қайд қилинди.

ҲУКУМАТ ТАНГЛИГИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

АФИНА, 9 август. (ТАСС). Греция короли Константин кеча кечқурун «Марказ иттифоқи» партиясининг раҳбари Г. Папандреу билан учрашди.

15 минут давом этган учрашувдан кейин Папандреу матбуот учун баёнот берди. Баёнотда бундай дейилади: король «маслаҳатлар ва мулоҳазалардан кейин» «Марказ иттифоқи»нинг раҳбарига Грециянинг янги ҳукуматини тузиш ҳақида мандат беришдан, шунингдек мамлакатда умумий сайлов ўтказиш учун муваққат ҳукумат тузиш ҳақида мандат беришдан бош тортишга қарор қилди.

Маълумки, «Марказ иттифоқи» партиясининг раҳбари мамлакатдаги ҳозирги сиёсий тангликни ҳал қилиш учун негиз сифатида ана шу икки таклифни ўртага қўйган эди.

Мен королнинг жавобидан ўзимнинг таассуфланганимни билдирдим ҳамда «Марказ иттифоқи» доирасида янги кабинет тузишга уриниб юрмасликни тавсия қилдим, деб таъкидлади Папандреу ўз баёнотида.

Папандреунинг ана шу тавсиясига қарамай, король у билан учрашгандан кейин, «Марказ иттифоқи» партиясининг намояндаларидан бири бўлган Стефанопулосни ўз ҳузурига чақирди. Стефанопулос король саройидан чиқиб келгандан кейин король «ҳукумат тузишга уриниб кўриш» ҳақида ўзига мандат берганлигини матбуот вакилларига маълум қилди.

ЭСКИ ПОЗИЦИЯЛАРДА...

ДОРТМУНД, 9 август. ТАСС махсус мухбири **А. Тюпаев** хабар беради:

Кеча Дортмундда Германия Федератив Республикасидаги энг йирик ҳукмрон партия — Христиан Демократик иттифоқнинг сайлов олди митинги бўлди. Шу митинг Христиан Демократик иттифоқнинг 19 сентябрда Бундестагга ўтказиладиган сайловлар муносабати билан олиб борадиган кампаниясини расмий равишда бошлаб берди. Дортмунддаги митингда Христиан демократик иттифоқнинг сайлов олди программаси эълон қилинди, «зўравонлик позицияси»дан туриб сиёсат ўтказиш, антикоммунизм сиёсати, ГФРнинг ҳарбий қудратини янада ошириш сиёсати, социалистик мамлакатларга нисбатан қўйиладиган реваншчилик талаблари ва ГДРни танишдан ўжарлик билан бош тортиш ана шу программанинг асосий белгилари ҳисобланади.

Германия Федератив Республикасининг канцлери Эрхард митингда гапириб, Ғарбий Германиянинг Ғарбий Европани «атом билан мудофаа қилиш»да қатнаштирилишини яна талаб қилди. Эрхард Христиан Демократик иттифоқ социал демократик партияни сайловларда ўзининг асосий мухолифи, деб ҳисоблайди, деди.

Христиан Демократик иттифоқ раиси Аденауэр ГФР да фавқулодда ҳолат жорий этиш учун шарт-шароитлар яратиб берадиган қонун лойиҳаси ҳозирги Бундестагда зарур миқдорда овоз тўплай олмаганлиги муносабати билан ўз нутқида таассуф билдирди. Шу сабабдан Аденауэр Ғарбий Германия парламентининг «иш методларини ўзгартириш»ни талаб қилди. У, шунингдек собиқ ҳарбий министр Штрауcни Бонн ҳукуматининг составига қайтаришни талаб қилди. Маълумки, Штраус бир қанча йирик сиёсий жанжалларда актив қатнашганлиги орқасида бир неча йил муқаддам ҳукуматдан чиқишга мажбур бўлган эди.

Христиан Демократик иттифоқнинг иккинчи раиси Дуфус, Бундестаг раиси Герстенмайер ва ҳарбий министр Фон Хассель гитлерчилар Германияси тор-мор келтирилгандан кейин Европада ўрнатилган чегараларни тан олмасликни, НАТО ҳарбий блокини мустаҳкамлашни ва «қўрқитиш» сиёсатини ўтказишни талаб қилдилар.

СУРИЯ ПРЕЗИДЕНТЛИК КЕНГАШИНИНГ ДЕКРЕТИ

ДАМАШҚ, 9 август. (ТАСС). Сурия президентлик кенгашининг бугун эълон қилинган декретида 1966 йилдан бошлаб то 1970 йилга қадар мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантириш иккинчи беш йиллик планининг вазифалари белгилаб берилди. Бу йил биринчи беш йиллик план тугалланадиган йил бўлади. Мана шу икки беш йиллик мобайнида миллий даромадни икки баравар кўпайтириш мўлжалланмоқда.

Декретда «планлаштиришдан мақсад Сурияда социалистик қайта қуришларни амалга оширишдир», деб таъкидланади.

Германия Федератив Республикасида 1966 йил январидан бошлаб «ўз-ўзини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонун» кучга киради. Шунга мувофиқ ҳар бир оила ўз ҳисобига граждан мудофааси учун зарур буюмлар сотиб олиши лозим. Буюмлар қаторига транзисторли приёмник, озиқ-овқат запаси ва бошқалар киради. Суратда: ГФР граждани ўзи сотиб олиши лозим бўлган буюмлар билан.

Чапдаги суратда: АҚШда Ку-Клукс-Клан ирқчи ташкилотлари расман ман этилган. Амалда эса маҳаллий ҳукмдорлар уларга қарши курашиш ўрнига куклукскланчиларни қўллаб-қувватлайдилар. Рўйхатга олинган 14 та ана шундай ташкилот аъзолари кейинги вақтда икки баравар кўпайган. Мана улардан иккитаси ўз кийимларини кийиб олиб, Бокалуси шаҳри (Луизиана штати) кўчаларида сайр қилиб юришибди. ЮПИ мухбири ҳам уларни фақат орқасидан суратга олишга муваффақ бўлган.

ЮПИ—ТАСС фотоси.

Социализм мамлакатларида

БУХАРЕСТ

Якшанба куни Руминияда традицион шахтёрлар куни нишонланди. Байрам шарафига социалистик мусобақани якунлаш кончилар ўртасида одат бўлиб қолган. Мамлакатдаги энг йирик Жиу водисидаги кўмир ҳавзасида июль ойида пландан ташқари 12 минг тоннага яқин кўмир чиқарилди. Комэнешти шахтёрлари пландан ташқари кўплаб кўмир беришди. Бу йил кончилар байрами айрича бир вазиятда ўтди. Икки ҳафта муқаддам ўз ишини тамомлаган Руминия Коммунистик партиясининг IX съезди Руминияни ривожлантиришнинг бундан буёнги истиқболларини белгилаб берди. Съезд қабул қилган директиваларда, жумладан ўн йилликда кўмир чиқаришни уч ҳисса кўпайтириш вазифа қилиб қўйилди. Руминия шахтёрлари бу топшириқни шараф билан бажарамиз демоқдалар.

БЕЛГРАД

Крушевацдаги (Сербия) 14-Октябрь номли машинасозлик заводи 75 от кучига эга бўлган «ТГ-75-П» маркали янги трактор ясаб чиқарди. Бу трактор қишлоқ хўжалик асбобларини тиркаш учун гидравлик мослама билан жиҳозланган.

БЕРЛИН

Германия Демократик Республикаси далаларида ғалла ўрим-йиғимининг авжи қизғин палласи бошланди. Меҳнаткаш деҳқонлар экин майдонининг бешдан бир қисмидаги ҳосилни йиғиштириб олишди. Ҳозир уларнинг олдида қолган 1,7 миллион гектар ернинг ҳосилини тез ва нобуд қилмай йиғиштириб олишдек масъулиятли вазифа турибди. Тез-тез ёмғир ёғиб, об-ҳаво шароити ниҳоятда ноқулай бўлаётганлиги бу вазифани бажаришда қийинчилик туғдириб қўймоқда. Деҳқонлар ва механизаторлар ҳаво очиқ турган куннинг ҳар бир соатидан фойдаланиб қолишга ҳаракат қилмоқдалар. Дам олиш кунларида ҳам ҳамма далада ишламоқда. Кўпгина қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш коллективларида прожектор ёқиб, ғаллани тунда ўриб-йиғиштириш йўлга қўйилди.

ПХЕНЬЯН

Паньминьчжонда Кореядаги ярaш ҳарбий комиссияси секретарларининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Корейдаги ярaш битимининг шартлари яна бузилганлиги муносабати билан Корея-Хитой томонининг вакили Америка томонига норозилик билдирди. У, Америка томони демилитаризация қилинган зонага ғайри қонуний равишда миномётлар ва йирик калибрли пулемётлар олиб келганлигини айтди. Шу йилнинг 9 июлидан 2 августигача бўлган давр ичида Америка томони Корейдаги ярaш битими шартларининг жами 520 марта бузилишига йўл қўйди. Корея-Хитой томонининг вакили Америка томони ана шу бузиш ҳолларини пухта текшириб кўрсин, демилитаризация қилинган зонага келтирилган ҳамма қурол-яроғларни олиб чиқиб кетсин ҳамда келгусида бундай ҳаракатга йўл қўймаслик чораларини кўрсин, деб талаб қилди. (ТАСС).

Ядро қуроли таъқиқлансин

НАГАСАКИ, 9 август. ТАСС мухбири Г. ГАВРИЛЕНКО хабар беради: атом бомбардимонининг 20 йиллиги муносабати билан атом ва водород қуролини таъқиқлаш учун курашга бағишланиб, бу ерда ўтказилаётган ва ўз ишини тамомлаган конференция қатнашчилари Хиросима ва Нагасакидаги атом фожиасининг такрорланишига йўл қўйилмасин, Американинг Вьетнамдаги агрессияси дарҳол тўхтатилсин, чет эл қўшинларининг ҳаммаси, биринчи навбатда, Америка қўшинлари жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетилсин, Вьетнам Демократик Республикасини бомбардимон қилиш тўхтатилсин, Окинава Японияга қайтариб берилсин ва Американинг Япония еридаги барча ҳарбий базалари тугатилсин, деб талаб қилдилар.

Конференция қатнашчилари атом бомбардимонидан шикастланган кишиларга кўмаклашиш системасини жорий қилиш ҳаракатини авж олдириш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Конференция атом ва водород қуролини таъқиқлаш ҳаракатини ҳамда термоядро қуролига қарши имзолар тўплаш ҳаракатини кучайтириш тўғрисидаги резолюцияларни маъқуллади. Делегатлар ядро қуролини батамом таъқиқлашни, Япониянинг ядро билан қуролланишига йўл қўймасликни талаб қилиб чиқдилар.

6 августда Хиросима шаҳрида очилган бу конференция Японияда атом бомбасидан шикастланган иккинчи шаҳарга — Нагасакига бориб, ўз ишини икки кун давом эттирди.

Конференцияда Япониянинг ҳамма районларидаги аҳоли юборган вакиллар, шунингдек чет мамлакатлардан келган делегатлар қатнашди.

НОКАПИТАЛИСТИК ЙЎЛДАН

ПРОПАГАНДИСТЛАРГА ЁРДАМ

Нокапиталистик тараққиёт йўли тўғрисидаги ғоя марксизм-ленинизмнинг дастлабки муҳим ғояларидан бири бўлиб, у илмий социализм назариясининг ажралмас таркибий қисмидир. Тараққиётнинг капитализмгача бўлган босқичи даврини бошидан кечираётган қатор халқлар учун бу ғоя социализм қурилишида илмий асос бўлиб хизмат қилди ва амалда тарихнинг зўр синовидан ўтди.

Капиталистик босқични ўз бошидан кечирмаган халқлар социалистик давлатлар ёрдамида капитализмни четлаб ўтиб, қисқа йўл билан социализм қура олиши мумкин — нокапиталистик тараққиёт йўли тўғрисидаги ғоя ана шу асосий қоидага асосланади. Ўз моҳият-эътибори билан бу ғоя социалистик революция ва пролетариат диктатураси тўғрисидаги таълимотнинг давомидир.

Маълумки, Маркс ва Энгельс барча капиталистик мамлакатлар пролетариатининг биргаликда қилган ҳаракати бир вақтнинг ўзида ана шу мамлакатларнинг ҳаммасида социалистик революция ғалабасини таъминлайди, деб ҳисоблаб, бунда капиталистик босқичда бўлмаган халқлар ҳам капитализмни четлаб ўтиб, социалистик йўл билан ривожланишлари муқаррар, деб хулоса чиқарган эдилар. Кейинчалик В. И. Ленин социалистик революция дастлаб бир неча ва ҳатто биргина, алоҳида олинган капиталистик мамлакатда ҳам ғалаба қозониши мумкин, деган буюк қонуниятни кашф қилди.

Пролетариатнинг улуғ устозлари бунда революцияни кам тараққий этган мамлакатларга экспорт қилиш, қолоқ халқларга социалистик идеалларни мажбуран қабул қилдириш тарафдори бўлмаганлар. Улар социалистик революция ғалаба қилган тақдирда нокапиталистик тараққиёт йўли ривожланмаган мамлакатларда муқаррар қарор топишини ва социализмнинг катта таъсир кучини, шунингдек тўғридан-тўғри иқтисодий заруриятни кўзда тутган эдилар. Умуман, коммунистлар социализмни экспорт қилиш ниятидадир, деган даъво антикоммунистик пропаганданинг энг кенг тарқалган даъвоси дейиш мумкин. Социалистик ва коммунистик қурилишнинг ҳозирги замон практикасига ҳам, унинг назарий асосларига ҳам бундай даъвонинг ҳеч бир алоқаси йўқ.

Социализм табиатан дунёнинг ҳамма мамлакатлари халқларига катта революцион таъсир ва намуна кўрсатмоқда. Собиқ Россиянинг қолоқ чекка халқлари капиталистик йўлни четлаб ўтиб, эндиликда социализм қурдилар. Ўтмишда қолоқ феодал давлат бўлган Монголия эса тўғридан-тўғри социализм қуриш йўлига аллақачонлароқ ўтиб олди.

Социализм бир давлат (Совет Иттифоқи) доирасидан чиқиб, жаҳон социализм системаси вужудга келган ва тобора ривожланиб бораётган ҳозирги вақтда нокапиталистик тараққиёт йўли проблемаси ҳозирги замоннинг муҳим масалаларидан бири бўлиб қолди. Эндиликда ер шарининг ҳатто узоқ бурчакларидаги кам тараққий этган ёки қолоқ мамлакатнинг капитализмни четлаб ўтиб, социалистик йўлга ўтиши учун етарли имконият мавжуд. Бундай имконият аввало социализм билан капитализм ўртасидаги кучлар нисбатининг социализм фойдасига тубдан ўзгарганлиги туфайли юзага келди.

Ҳозирда ҳар бир ривожланмаган мамлакат ўзи учун капиталистик ёки нокапиталистик йўлни танлаб олиши мумкин. КПСС Программасида айтилганидек, кучларнинг жаҳон майдонидаги ҳозирги нисбатида ва жаҳон социалистик системасининг қудратли ёрдам бериши учун реал имконият мавжуд бўлган бир шароитда, собиқ мустамлакаларнинг халқлари қайси йўлни танлаб олиш масаласини ўз манфаатларини кўзлаб ҳал қила оладилар. Уларнинг қайси йўлни танлаб олишлари синфий кучлар нисбатига боғлиқдир. Нокапиталистик йўл билан ривожланиш: ишчилар синфининг, халқ оммасининг, умумдемократик ҳаракатнинг кураши билан таъминланади ва миллатнинг абсолют кўпчилиги манфаатларига жавоб беради».

Мустамлакачилик системаси умри тугаб бораётган ҳозирги даврда халқ оммасининг синфий ва миллий онглилиги тўхтовсиз ўсиб боряпти. Мустамлака халқлар фақат социализмгина уларга қисқа муддат ичида экономикани ривожлантириш, миллий маданиятни юксалтириш ва халқ фаровонлигини ошириш учун кенг имкониятлар яратиб беришига, социализм озодлик ва бахт-саодат йўли эканига ишонч ҳосил қилмоқдалар. Бунда СССР ва бошқа социалистик мамлакатларнинг тажрибаси катта роль ўйнамоқда.

Эндиликда ана шу халқлар капиталистик йўл — «жаннат»га олиб борадиган йўл эмас, балки азоб-уқубатлар йўли эканлигини тушуниб олмоқдалар. КПСС Программасида айтилганидек, капитализм экономикани тез тараққий қилдиришни, қашшоқликни йўқотишни таъминламайди: социал тенгсизлик чуқурлашади. Омма маданият ва илм-маърифатдан баҳраманд бўла олмайди.

Бундай «истиқбол» собиқ мустамлака халқларини ўз орқасидан эргаштира олмаётганлиги ғарб пропагандистларини зўр ташвишга солмоқда. Шунинг учун ҳам улар «капитализм» сўзи ёнига турли «чиройли» сўзлар қўшиб, унинг обрўсини кўтармоқчи бўладилар. Лекин бу беҳуда ҳаракатдир.

Ҳозирги вақтда социализм идеялари асримизнинг кураш байроғи бўлиб қолди. Эндиликда ҳатто унинг душманлари ҳам аввалгидек дўқ-пўписа билан иш битмаслигига кўзлари етиб, «биз ҳам социалистик система тарафдоримиз» деб, ўзларини «асл социалист» қилиб кўрсатишга уриняптилар.

Ҳозирда социализм идеяларини амалга оширишнинг бирдан-бир йўли, бу — халқ оммасининг, капитализм туфайли азоб-уқубат чекаётган ҳамма аҳоли қатламларининг революцион курашидир. Ана шундай кураш объектив равишда тарихий тараққиётнинг тақозоси билан социалистик принципларнинг аста-секин қарор топишига олиб келади.

Нокапиталистик йўл ғояси Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқлари ўртасида ўзига тобора кенг йўл очиб боряпти, қатор мамлакатлар учун эса амалий ҳаракат шиори бўлиб қолди. Социализм идеялари озодликка эришган мамлакатлар учун шундай жозибадор кучга эгаки, кўпгина мамлакатларнинг прогрессив кучлари ва миллий раҳбарлари социализм йўлига ўтиб олиш тарафдори эканликларини айтиб, шу соҳада кўпгина тадбирларни амалга оширяптилар. Бунда улар ҳаққоний равишда социалистик мамлакатлар, марксчи-ленинчи партиялар мададига таяниб иш кўрмоқдалар. Худди мана шу сабабдан ҳам империалистлар Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги халқларни ўз қарам доираларида сақлаб қолмоқчи бўладилар. Кейинги вақтда Шарқи-Жанубий Осиё, Доминикана республикасида рўй бераётган воқеалар бунинг далилидир. Бироқ империализм зулмидан озод бўлган халқлар мустамлакачилик ва янги мустамлакачиликнинг ҳар қандай кўринишларига қарши тобора дадилроқ кўтарилмоқдалар. Бу эса замонамизнинг энг характерли белгиларидан биридир.

А. ДАВРОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Фалсафа ва ҳуқуқ институтининг илмий ходими.

ЯХШИ АНЪАНАЛАР

ОЛТИН ТЎЙ

Киши ҳаётида шундай воқеалар бўладики, улар хотирадан ҳеч қачон кўтарилмайди. Хоназар ота ҳам бир кам саксон ёшида ҳаётида бўлган катта-кичик воқеаларни унутиб юборган бўлсада умр йўлдоши Зебинисо билан бир ёстиққа бош қўйган кунини ҳали-ҳали кўз олдидан кетказа олмайди. Қайси йигит-қиз умрида бир марта бўладиган никоҳ тўйини тантанали ўтишини истамайди дейсиз? Дўстлар гурунги авж олса, санъаткорлар хизмат этишса, қизлар рақсга тушса, келин-куёв ёнма-ён ўтириб юрак сўзларини изҳор этишса, бунга нима етсин.

Бироқ, бундан ярим аср аввалги тўйларни кўз олдингизга келтириб кўринг. Зўрғагина қорни нонга тўядиган меҳнаткаш йигит қандай қилиб кўнгилдагидек тўй қила оларди. Бир неча йил 51-пахта заводида юк ортувчи ва аравакашлик қилган Хоназар Бойзоқов Улуғ Октябрь революциясидан кейин эл қатори озодликка чиқди.

Хоназар ва Зебинисо ўртасидаги муҳаббат, садоқатлик, меҳрибонлик бутун умр давомида бу оиланинг йўлдоши бўлди. Собиқ мардикор ва аравакашнинг ўғли Жўра ҳозирда Сирдарё областидаги «Пахтаорол» совхозида директор. У, Москвадаги қишлоқ хўжалик академиясини битирган. Қизлари Кимёнисо колхозчи, Раҳбар врач, Умнё чет тиллар институтида ўқитувчи бўлиб ишлайди. Бахтиёр ота-онанинг кичик ўғиллари Қўчқор философия фанлари доктори дир. Қўчқор Хоназаров Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси Тил ва адабиёт институтининг директори.

Яқинда Тошкент шаҳар Днепр кўчасидаги 19-ҳовлида ажойиб бир тўй бўлиб ўтди. Бу тўй Хоназар ота билан Зебинисо холанинг 50 йиллик садоқатлик турмушларини нишонлашга бағишланганди. Эллик баҳорни бирга қарши олган келин-куёвни табриклашга уларнинг тенгдошлари, таниш-билишлари, фарзандлари, невaралари тўпланишди. Олтин тўй зўр шодлик, катта тантана билан ўтди. Тўрида келин-куёвлар ўтиришди. Ўғил-қизлари, набиралари эса хизматда бўлишди. Созанда бастакорларнинг куй-қўшиқлари янгради. Бу тўй ҳақиқий, соф меҳр-муҳаббат, садоқатнинг юбилейи бўлди.

Ҳ. ҲАМИДОВ.

Суратда: Хоназар ота билан Зебинисо хола ўз ҳовлиларидаги боғдан эрталабки нонушта учун узум узмоқдалар.

А. Заблоцкий фотоси.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

ҚАРДОШЛАРИМИЗ САНЪАТИ

Пойтахтимизга Магамаев номидаги Озарбайжон Давлат филармонияси, Озарбайжон ССР да хизмат кўрсатган коллектив, ашула ва рақс ансамбли санъаткорлари меҳмон бўлиб келишди. Қардош республикамизнинг хушовоз санъаткорлари гастролларини ўтган дам олиш куни Пушкин номидаги маданият ва истироҳат боғида бошлаб юборишди.

Озарбайжонда хизмат кўрсатган артистлар Нонла Маҳмудова, Мамед Салмонов, Борис Керопян, артистлардан Сайёра Гусаинова, Шаргия Искандарова, Горхмаз Қурбонов, Товфиқ Ибрагимов ҳамда VI-жаҳон ёшлар ва студентлар фестивалининг лауреати Рамиз Эйнуллаев ва бошқалар ижро этган қўшиқлар, рақслар пойтахт томошабинларига жуда манзур бўлди.

Қардошларимизнинг ҳар бир чиқиши гулдурос қарсаклар билан қарши олинди. Пойтахтимиз меҳмонлари Тошкентда бир неча кун гастролда бўладилар. Гастрол давомида улар областимиз шаҳар ва районларига боришади. У ерда ҳам санъатларини намойиш этишади, ишчи ва хизматчилар, пахтакорлар билан учрашишади.

Т. ИСМОИЛОВ.

САТТОР ПОЛВОН

(ҲИКОЯ)

Аравакашлар штати қисқартирилгач Саттор полвон бошқа ишга кўчирилди. Унинг ўзидан сўрашди:

— Полвон, қандай ишни маъқул кўрадилар?

— Энди, далага чиқаверамиз чоғи... — Чайноғланиб жавоб берди у.

Еттинчи звенога аъзо бўлди у. Хотини тўққизинчи звенода эди. «Эри-хотин бир жойда ишлаши унча тўғри келмайди», деган андиша билан ўшаёқни ўзи сўраб олган эди. Кеч бўлди, тонг отди. Бугун полвон ҳар кунгидек эшикдан чивиқ ўйнаб чиқмади, кетмон кўтариб чиқди. У лапанглаб ғоз юриш қилиб борарди. Далага ўтиб кетаётиб отхона томонга қўнгли орзиқиб қараб қўйди. «Тўриқ билан жийрон нима қилаётганикин...» ўйлади у. «Уларни ҳам далага чиқаришгандир, культиваторга қўшгани...»

Саттор полвон отлари, гумбир араваси, яқингинада олиб отларига таққан чиғаноқлари хусусида ўйлаб борарди. У ўй-хаёл билан бўлиб секин одим ташлар, анчагина одам ундан ўтиб кетган эди. Мотоцикл, велосипед минган ёш-яланглар, ўрта ёшли кишилар ғувиллаб ўтиб борардилар.

Полвон кун найза бўйи кўтарилганда далага етиб келди. Шийпонда ошпаз аядан бўлак ҳеч ким йўқ эди. Ая билан саломлаша туриб, ёрилмаган ғўлани оёғида салқин жойга сурди, унга эгарга мингандек миниб олди-да гап қотди:

— Иссиқ кунда оловнинг олдида пийпаланиб қийналмаяпсизми?

— Даладагилар соябон тагида ишлашяптими? — ошпаз полвоннинг не сабабдан шундай савол берганига тушунмади. Полвон мақсадини очиқроқ англатиш учун яна сўради:

— Сувингизни ким ташиб беради, ўтинни ким ёради? Аёл бошингиз билан шунча ишни бир ўзингиз қиласизми?

— Бригадирга ёрдамчи топиб беринг, десам «одам етишмаяптику, сиз бўлсангиз...» деб унамаяпти.

Ая полвоннинг мақсадига тушуниб «қани, нима деркин» деган фикрда унинг қўйнига қўл солди. Полвон тамшаниб туриб гапида давом этди.

— Энди, ая ўзингиздан ўтар гап йўқ. Бизнинг кимлигимизни биласиз. Арава минганимга йигирма беш йил бўлибди. От ўрнига трактор чиқиб биздақалар оёқдан қолдик. Ўн марта қатнаб ташийдиган юкни бир мартада олиб келаяптилар, трактор аравада. Тан берамиз ҳозирги араваларнинг зўрлигига. Қайси куни раис чақириб «қайси юмушни хоҳлайдилар, полвон» деб қолди. Бригадирликни беринг, дермидим. Бизга кетмон тузик, деб қўя қолдим.

— Тракторг аравани сўрамабсиз-да, полвон ака, — деди ошпаз атайин кулиб.

— Ҳайдашни билмайман-да, — деди полвон.

— Уч ойда ўқиб, ўрганардингиз...

— Ўқиш дейсизми? Қўлимга газета ушласам уйқу босади, уч ой ўқийманми, юрагим тарс ёрилар...

Ўртага жимлик чўкди. Полвон гапни узоқдан айлантириб энди [illegible] тинг, ёрдамчи топдим дер. Буёғини ўзимизга қўйиб бераверасиз. Биз ҳам чойхоналарда оғайнилар билан ош, шўрва қилавериб пазанда бўлиб кетганмиз...

— Вой, жоним билан, сиз ёрдамчи бўламан дейсиз-ку, мен йўқ дейманми. Албатта бригадирга айтаман...

Ошпаз ая хамир ёйишга кириб кетаётиб ёрдамчисига уқтирди:

— Анави пиёздан олиб чиқиб тўғранг, кейин қиймага аралаштириб қўйинг. Ҳа, бугун чучвара қилиб берасиз дейишган...

Полвон дастаси фил суягидан ясалган пичоғини қинидан суғирди, ишга киришиб кетди. Энди пиёзни тўғраб бўлиб, қиймага қориштираётган эди ая чақириб қолди:

— Полвонака, қани қиймани олиб келинг, чучвара тугамиз.

Саттор тоғарадаги қиймани олиб келди, «гурс» эткaзиб аянинг ёнига қўйди. Ўзи чиқиб кетаётган эди ая тўхтатди:

— Ҳа, қаёққа?

— Қозонга қараб келай...

— Қўяверинг, қайнаб тураверади. Чучвара тугамиз...

— Қизиқмисиз ая, чучвара тукканимни бир-икки кўрганмидингиз...

— Ўтиринг, ёрдамчи бўламан деган одам ўрганади-да.

Полвон каттагина жойни эгаллаб чордона қурди. Ая унинг ёнига бир даста ёйилган хамир қўйди. Полвон ундан биттасини тортган эди, беш-олтитаси ёпишиб чиқди. Ажратмоқчи бўлганда хамир узилиб кетди. Ая унга ўргатди:

— Хамирни бир учидан эмас, мана бундай қилиб бошдан-оёқ кўчиринг-да, кейин аста тортинг...

Полвон пишқириб нафас олди. Хамир парчасини кўчириб супрага қўйди. Унга қийма солди. Навбат тугишга келди. Қанақа бўларкин, деган мақсадда бир-иккита чучвара туккунча аяга қараб турди. Кейин қийма қилинган хамирни икки буклаб, тугмоқчи эди ёпишмади.

— Ая, ёпишмаяпти-ку, — деди йўғон овозини дўриллатиб.

Ая кулиб юборди. Унинг бу кулиши полвонга «шу савлатинг билан чучвара тугиб ўтиргани уялмайсанми, эркаклар ёнига борсанг бўлмайдими» дегандек туюлди. Полвон хамир юқи қўлини артиб ўрнидан турди. Кетмони томон юрган эди ая тўхтатди:

— Ҳа, полвон ака, энди нима қиласиз, далага бориб, ҳали замон келиб қолишади, тушдан кейин чиқарсиз, қозон-товоқни ювиб мен ҳам кечки чойгача ўт юлганим бораман.

— Ҳали қозон-товоқ ҳам ювдирмоқчи, — полвон дўнғиллаб қўйди.

Одамлар тушликка чиқишса, қозон тепасида Саттор полвон косаларни артиб аяга узатиб турибди.

Салом-алик ўрнига йигитлар полвонни чандиб қолишди:

— Муборак бўлсин полвон ака!

— Ҳа тузук, қўлингиз анча келишиб қолибди...

— Ая, ўчоқ бошига жуда ярашибсизлар...

— Саттор ака, яхши ўйлабсиз, бир йигитга етмиш ҳунар оз...

— Полвон ака чучвара пишдими?..

Саттор бу гапларга аввал ҳазил деб тушиниб, иljайиб қўя қолган эди. Йигитлар билсанг чин, билмасанг ҳазил қабилида уни мазах қилишаётганини сезиб қолгач, «бўлди-да, резинкадек чўзилаверасанларми...», деди тутақиб. Овқат вақтида йигитлар, қизлар алла нималар деб гаплашишар, пиқ-пиқ кулишарди. Бригадир ёнида ўтирган Саттор улар томон хўмрайиб қараб қўярди.

Овқат еб бўлинди. Ишга турилаётганда Саттор полвон ҳам кўз голиб бригадирдан сўради:

— Биз қаердан тушамиз?

— Энди, сиз ишни эртадан бошлайсиз полвон. Бешта даламиз бор. Ҳар даладан саккиз қатордан ер ажратиб берамиз...

— Алоҳида қатор ажратиб овора бўлиб юрасизларми, бир чекадан бошлайверамизда...

— Бунга одамлар унамайди, яхши ишлаган ҳам бир, ёмон ишлаган ҳам бир бўлиб қолади-да...

Полвон бугунча далага чиқмади, аянинг қозон-товоғига қарашиб кеч қилди. Кечқурун хотини кулиб:

— Ҳа дадаси, далага кетдим деб, чойхонада ош қилдингизми, қоракуянинг иси келаяпти, — деди.

Полвоннинг томоғига бир нима тиқилгандек бўлди. Ҳеч нима демади, косадаги яримлатган мошхўрдини суриб қўйди. Хотини айтган гапига пушаймон бўлиб, кечирим сўради. Шунда ҳам у индамади. Икки пиёла чой ичди-да айвондаги ўрнига бориб чўзилди.

Полвон эртасига далага икки-уч кишидан кейин етиб келди. У табелчидан «Қани бизнинг қаторни кўрсатчи ука», деб сўраган эди табелчи. Наима исмли қизни тўхтатиб:

— Полвон акангни бирга олиб кет, — деди.

Боришди. Наима «Мана шу қаторлар сизники», деди-да ўзи нарироқдаги эгатга тушиб иш бошлади. Полвон бундоқ қараса алла қачон қозиқ қоқилиб, унга тахтача ёпиштирилибди. Саттор полвон бундоқ қараса бу саккиз қатор ғўза Саттор полвон Рустамовга қарашли, деб ёзиб қўйилибди. Полвон деган сўз исм-фамилиядан ҳам йирикроқ ҳарфлар билан ёзилган эди. Полвон буни пайқади. «Табелчи кўзга ташланиб турсун учун атайин шундай қилган» деб кўнглидан кечирди. «Полвон кўзингни оч, бу эгарга қийшиқ миниб от ҳайдаш эмас, номан амалинг қоғозга битилди энди», деб гувраниб қўйди.

Саттор полвон ташлайми, ташламайми, оҳангида кетмон чопаркан ўзини-ўзи койирди. «Ҳа, хом сут эмган Саттор, ўзингни, ўзинг бойлаб бердинга... Раиску тантилик қилиб, қандай юмушни хоҳлайдилар, полвон, деб сўради. Сўрамайсанми омборни, нима сенинг Толиб семиздан қаеринг кам. Хўп, бу бўлмади, боғни сўрамайсанми, нима олмадан ўрикни ажратолмайсанми... Фермага десангу, раиснинг боши осмонга етарди; сабабки, эсингни таниганингдан бери от билан олишасан. Колхозда сени танимайдиган от йўқ, овозингни икки чақиримдан эшитса кишнайди... Ҳеч бўлмаса ҳашакчилик бригадирлигини сўрамайсанми...

Саттор полвон шу хилдаги ўй-хаёл билан бўлиб тушликкача зўрға бир қаторнинг бошига чиқди. Бундоқ қараса ҳалиги «тирмизак» Наима тушмагур беш қаторни қўлдан чиқарибди, иши ҳам полвонникидан соз. Тушдан кейин хафсала қилмасам комсомоллари тушмагур шарманда қилиб қўйишмасин, деб кўнглидан ўтказди...

Уч кун ўтди, хафта ўтди. Полвоннинг далага чиққанига мана роса ўн беш кун бўлди. Кассир йигит келиб ярим ойлик маошни тарқатди.

— Қани полвон пулингизни олинг, — деди кассир.

Полвон енгларини шимариб, лапанглаб юриб келдида сергўшт бармоқлари билан қаламни ушлади, уни лабига теккизиб намлади, имзо чекишга қўл чўзаётганди, оладиган пулига кўзи тушди.

— Шу ҳаммасими? — сўради у.

— Ҳа, ўнбеш кунда йигирма сўлкавой ишлабсиз полвон ака, — жавоб берди кассир.

Бир нима деёлмади. Кўз қирини Наима оладиган пулга ташлади, эллик бешсўм. Кейин ўзини босолмади:

— Ҳе ука, деди у табелчига юзланиб, қўлидаги иккита ўн сўмликни силкитаркан, — ҳеч бўлмаса ёшимизни сийламабсанда.

— Пул савлатга қараб тўланмайди, — деди табелчи.

Ҳамма кулиб юборди. Полвон ажабланган кишига ўхшаб атрофга аланглаб қаради.

Полвоннинг тарвузи қўлтиғидан тушиб кетди. Пулни икки букиб яктагининг киссасига солдида, ҳеч нима демай дала томон кетди. Бригадир бояги гапни айтган йигитга «чакки бўлди, бу ишинг яхши эмас», деб танбеҳ берди.

Эртасига полвон бригадирга арз қилиб қолди. «Буларингиз билан ишлолмайман», деди кетмонни елкасига ташлай туриб. Шу кетганча у тўппа-тўғри раиснинг ёнига борди. Ундан янги иш сўради.

— Саттор полвон яна қанақа иш керак. Ўзлари бирор ишни эплай оладиларми? Эркалик ҳам эви биланда! Шоликорлик бригадасига борасизми?

Эртасига у шоликорлик бригадасига жўнади. Уч кунгача кунига уч маҳалдан овқат еб ағанаб ётди. Тўртинчи куни ўтоқ бошланди. Аввалига сувга тушсам баданим сесканади, деб полдан юриб қўли етадиган жойлардаги курмакни ўтади, буни кўрган [illegible] этикни ечиб сувга тушди. Кечгача ҳеч ким билан гаплашмай ўтоқ қилди. Кечқурун ҳаммадан олдин ётиб олди. [illegible] гувала қиздириб босди, илоннинг заҳарини сурди, хуллас ўнбеш кун деганда полвон тузалиб кўчага чиқди. Раисга учрашди...

Эртасига раис правление мажлисида у ҳақда кула-кула гапириб берди. Полвон раиснинг ёнига келибди. Кўзига ёш олиб, колхозда бизга лойиқ иш йўқ экан, отдан тушдигу хор бўлдик. Энди тракторга минмасак бўлмайдиганга ўхшайди, мени ўқишга юборинг, деб ўтиниб сўрабди. Унинг бу гапи раисга маъқул тушибди.

— Оббо полвоней, мана энди муддаосига етибди, деди одамлар.

ЯНА ДУРАНГ

ФУТБОЛ

Кеча «Пахтакор» футболчилари навбатдаги учрашувни Донецкнинг «Шахтёр» командаси билан ўтказдилар. Матч бошланиши билан пахтакорчилар актив ҳужумга ўтдилар. Учинчи минутдаёқ меҳмонлар тўпни бурчакка тепиб юборишга мажбур бўлишди. Шундан кейин «Пахтакор» ҳужумчилари кетма-кет уч марта тўпни бурчакдан тепишади. Лекин донецклик футболчилар ҳимояда бехато ўйнайдилар.

15-минутда Э. Абдураимов қанотдан олдинга ўтиб тўпни Г. Красницкийга оширади. Лекин командадош дўсти унинг тўпига пешвоз чиқа олмайди. Сўнгра Х. Рахматуллаев ва Э. Абдураимовлар ҳам қулай имкониятдан тўпни мўлжалга тепа олмайдилар.

Кечаги матчда ҳужумчиларимизнинг биронтасини ажратиб кўрсатиш қийин. Улар ҳаммаси ўйинни бир мунча бўш ўтказишди. Бу ўйин Э. Абдураимов учун чемпионатдаги юзинчи юбилей матч бўлди.

Кечаги учрашув денгиз тўлқинини эслатади. Гоҳ тошкентликлар ҳужумга ўтишса, гоҳ донецкликлар ташаббусни қўлларига олишади. Бироқ ҳар иккала команда дарвозабони ҳушёр. Тошкентликлар Донецкдаги мағлубият хиссасини чиқариша олмади. Матч 0:0 ҳисобида дуранг бўлиб тугади. Аммо қўлга киритилган бир очко ҳамшаҳарларимизга турнир жадвалида хавфли зонадан анча юқорига кўтарилиб олишга имкон берди.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

ЛИРИК МИСРАЛАР

О Н А

(ҚЎШИҚ)

Эй, она меҳринг билан доим ичу тошимдасан,
«Уҳ!» десам парвонадек минг ўргилар бошимдасан,
Кўрмасам кўнглим ёришмас эй дилимнинг қуввати,
Ичганим тушмас ичимга бўлмасанг қошимда сан.
Яйрасам бағрингда мен, сен бахтима бўлсанг агар
Эркалаб дердинг: — Болам! Ҳаттоки юз ёшимда сан.
Сут билан берган ўгит, панду насиҳатинг сени,
Чиқмагай асло юракдан сабру бардошимда сан,
Изларинг сурсам кўзимга кўнглима армон эмас,
Билмасам қадрингни мен дардинг-ла, кўз ёшимда сан.
Ҳар нечук хизматларинг бўлса ўтай жоним билан
Кўтарай кўкларга кел, юр эрта-кеч бошимда сан.

Толиб ЙЎЛДОШ.

ТРАКТОРЧИ МИРВАЛИ

(ҲАЗИЛ ДУЭТ)

I қиз — Қалдирғочнинг боласи
Чуғур-чуғур сайрайди.
Кўринса ёр қораси,
Бирам кўнглим яйрайди...
II қиз — Ёр қораси, қораси —
Қошу қабоқ ораси.
Тракторчи Мирвали
Йигитларнинг сараси.
I қиз — Эшик олди гулҳовуз,
Гулҳовузда аксим бор.
Ёр деб унга тиксам кўз,
Бермайди ҳеч эътибор.
II қиз — Қўлда ўрдак, ғоз бўлур.
Йигитда ҳам ноз бўлур.
Мирвалидек шерзодга
Қайлиқ бўлсанг, соз бўлур...
I қиз — Тракторчи юлдузи
Юлдузимга мосмикан,
Эй, колхозим ҳур қизи,
Айтган сўзинг ростмикан?!
II қиз — Сенда эмиш эс-ҳуши,
Сенга учмиш дил қуши.
Бежиз эмас исмингни
Тилдан қўймай юриши.
I қиз — Тракторчи кўзлари
Қўш юлдуздек туюлур.
Қўшиқ бўлиб сўзлари,
Юрагимга қуюлур.
II қиз — Бегард қалби қўр йигит.
Ҳар бир ишга зўр йигит.
I қиз — Кўзларимга тоабад
Офтоб каби нур йигит!..

Ямин ҚУРБОН.

ТОШКЕНТ ЯНГИЛИКЛАРИ

СОЯБОНЛАР

Львов шаҳрида бўлган киши автобус ва троллейбус кутиш жойларига ўрнатилган ажойиб соябонларни кўради. Скамейканинг усти ёзда иссиқдан, қишда эса қор-ёмғирдан асрайдиган соябон қилиб ёпилган.

Яқинда «Ташгипрогор» лойиҳалаш институти инженерлари Львов шаҳрида бўлиб, шундай соябонлар лойиҳасини олиб келишди. Бундан буён шаҳримизнинг кўпчилик автобус ва троллейбус кутиш жойларига узунлиги 15 метрли соябонли скамейкалар ўрнатилади. Скамейкалар усти атласранг қилиб бўялади. Тез кунда пойтахтимизнинг Навоий, Энгельс, Чилонзор массиви ва бошқа кўчаларидаги остановкаларга шундай соябонлар ўрнатилади.

ФОНТАНЧАЛАР

Пойтахтимиз кўчаларига ўрнатилган мармар фонтанчалардан отилиб турган сув киши танига роҳат бахш этади. Бундан буён фонтанчалар сони яна ҳам кўпаяди.

Яқинда қардош Грузия ССРдан яна 200 дан ортиқ жажжи фонтанчалар келтирилди. Улар пойтахтимиз хиёбонларида, «Узбексельмаш», «Ташсельмаш», «Ташкабель», тўқимачилар комбинати каби бир қатор саноат корхоналари цехларига, йўлкаларга ўрнатилади. Айниқса ёзнинг иссиқ кунларида бу фонтанчалардан чиқаётган сувдан ичсангиз танангиз яйрайди.

КИМ ЭНГ ЯХШИ ЁДГОРЛИК ЎЙЛАБ ТОПАДИ?

Ўзбекистонга келган ҳар бир кишининг республикамиздан ёдгорлик тариқасида бирон чиройли ва қизиқ нарса ёки ажойиб ўзбек усталари ясаган бирон буюмни олиб кеткиси келади. Республика шаҳарларидаги намунали магазин ва дўконларда ҳар хил ёдгорликлар ва совғалар сотилмоқда. Лекин бундай буюмларнинг хиллари тағин ҳам кўпроқ, ўзи эса яхшироқ, кўркамроқ, арзонроқ бўлиши керак.

Ўзбекистон ССР Савдо палатаси энг яхши эсдалик ва совға буюм учун очиқ конкурс эълон қилди. Барча хоҳлаган кишилар ва коллективлар бу конкурсда иштирок этишлари мумкин.

Конкурсга тақдим қилинадиган эсдалик ва совға буюмлари ўзбек халқининг миллий ижодкорлигини ва турмушини, республиканинг диққатга сазовор жойларини, унинг фан ва техникаси эришган ютуқларни акс эттириши керак. Конкурсга юбориладиган намуналар натурал ҳажмда бўлиши, шу буюмни кўплаб ясаш жараёнида ишлатиладиган материалдан ёки ёрдамчи материалдан тайёрланиши лозим, лекин асосий материалга ўхшаган бўлиши шарт. Исталган материални—металл, пластмасса, ойна, керамика, газлама, чарм ва чарм ўриндошлари, қоғоз, ёғоч, сулк ва шу кабиларни ишлатиш мумкин.

Конкурсга келган буюмларнинг энг яхши намуналари учун ҳар бири 300 сўмдан иккита биринчи мукофот, ҳар бири 200 сўмдан учта иккинчи, ҳар бири 150 сўмдан бешта учинчи, шунингдек ҳар бири 50 сўмдан 25 та рағбатлантирувчи мукофот белгиланди.

Конкурсга юбориладиган ишларни Ўзбекистон ССР Савдо палатаси шу йил 25 сентябргача қабул қилади. Унинг адреси Тошкент шаҳри «Правда Востока» кўчаси, 25-уй. (ЎзТАГ).

Баҳово жойларда ўтириб дам олганга нима етсин! Мана бу чойхона ҳам дам олишли. Бу ерда кишиларнинг яхши ҳордиқ чиқаришлари учун ҳамма қулайликлар бор. Бировлар шахмат-шашка ўйнашади, яна бировлар чой ичиб ўтириб қизғин суҳбат қуришади.

Суратда: пойтахтнинг Октябрь районидаги Литвинов номли маҳалла аҳолиси кучи билан қурилган клуб-чойхона.

Г. Пун фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси)

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

11 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — Телевизион янгиликлар, 18.25 — Юлдузча тележурнали.

Рус тилида: 19.05 — Телевизион янгиликлар, 19.25 — Довюраклар учрашуви (ҳужжатли фильм), 19.45 — Телефильм, 20.25 — Кутилмаган севги (бадиий фильм)

21.55 — Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида: 22.00 — Андижон области далаларида (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.20 — Ўзбекистон композиторларининг янги асарлари.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — Ҳайвонот боғида (болалар учун). 18.35 — Тошкент янгиликлари, 18.45 — Доим вахтада (ҳужжатли фильм).

Ўзбек тилида: 19.05 — Тўққизинчи, Милка (болалар учун), 19.30 — В. Серов («Санъат усталари» циклидан), 19.55 — Тошкент янгиликлари, 20.05 — Гуллаб-яшнаган водий қаҳрамонлари.

Рус тилида: 20.25 — Қутб ортида, Вьетнам курашмоқда — Вьетнам енгади (ҳужжатли фильмлар), 20.45 — Қалъадаги ҳаёт (бадиий фильм).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Бепоён юртим менинг (панорамали фильм) — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 7 яримда).

Скарамуш — НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ИСКРА», «МОСКВА», «СПУТНИК» (1-залда) (кундуз ва кечқурун).

Соф кўнгил (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кеч соат 8.40 минутда).

Мария — «СПУТНИК» (2-залда, кундуз ва кечқурун).

Қийшиқ ойналар короллиги — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА:

(кеч соат 9 да бошланади)

Скарамуш — «ФЕСТИВАЛЬ», КАФАНОВ номли, «ВАТАН», НАВОИЙ номли.

Тракторчилар — ПУШКИН номли, НАВОИЙ номли (кеч соат 10 яримда).

1002-кеча — «1 МАЙ».

Бўш рейс — «УДАРНИК».

Рапсодия — ТЕЛЬМАН номли.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ГРАЖДАНЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

„Химчистка" фабрикаси

КИЙИМ, ГАЗЛАМА ТРИКОТАЖ ВА МУЙНА БУЮМЛАР, ҲАР ХИЛ ПАРДА, БОШ КИЙИМЛАРИ (ШЛЯПА ВА КЕПИЛАР), ПОЕНДОЗ ВА ГИЛАМЛАРНИ

ХИМИЯВИЙ УСУЛДА ТОЗАЛАЙДИ ВА БУЯЙДИ,

ГИЛАМ ҲАМДА КИЙИМ-КЕЧАКНИ РЕМОНТ ҚИЛАДИ ВА ТИКЛАЙДИ,

шунингдек пардаларни ювиб ва чўзиб беради.

Буюмлар қуйидаги пунктларда қабул қилинади:

«Комсомол 40 йиллиги» кўчасида, Маннон Уйғур кўчасидаги Ҳақиқат тупик, 1-уйда, Комсомол кўчаси, 10-уйда, Педагогическая кўчаси, 3-уйда, Кафанов кўчаси, 47-уйда, Западная кўчаси, 1-уйда, Гагарин кўчаси, 6-уйда, Сапёрная кўчаси, 81-уйда, Оқтепа кўчасида (35,36-автобуслар остановкаси), Полиграф кўчаси, 36-уйда, Карл Маркс кўчаси, 43-уйда, Пушкин кўчаси, 18-уйда, Носиров кўчаси, 37-уйда, Новомосковская кўчаси, 23-в уйда, Олмазор кўчаси, 189-уйда, Ўзбекистон кўчаси, 10-уйда, А. Тўқаев кўчаси, 24-уйда, Шота Руставели кўчаси, 132-уйда, Ленин кўчаси, 26-уйда, «Октябрь 10 йиллиги» кўчасида (Шумилов шаҳарчаси), Сельмаш кўчасида («Сельмаш» заводи ёнида), Пушкин кўчаси, 99-уйда, 8, 11-трамвайнинг охирги остановкаси ёнида, Ленинград кўчаси, 20-уйда.

Фабриканинг адреси: Тошкент шаҳар, Западная кўчаси, 1-уй. Телефон 6-18-24.

«Узсадвинконсерв» давлат комитети, унинг Тошкент область бошқармаси ва «Қибрай» боғдорчилик-узумчилик совхози коллективлари совхознинг энг кекса ходими, пенсионер

Степан Иванович ЗАЗЬЯНнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оиласига таъзия изҳор қиладилар.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосарлари — 25885, 26232. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 10063. Индекс 64969. Нашр. № 1823.